

ახალი ამბები

83 2-4

- ლევან დავითაშვილი: „მინდა მადლობა გადავუხადო პროექტს „ზრდა საქართველოში“ ხუთწლიანი წარმატებული თანამშრომლობისთვის და მადლიერება გამოვხატო აშშ-ის მთავრობისა და ხალხის მიმართ“

- ლევან დავითაშვილი ვენახების კადასტრის პროგრამის მთავარი შედეგების პრეზენტაციას დაესწრო

- ლევან დავითაშვილმა და ნათია თურნავამ სოფელ ნატახტარში ახალი საწარმო „ფუდ ალიანსი“ გახსნეს

- საქართველოში, ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს 114-ე სესია და მრჩეველთა საბჭოს რიგით 57-ე სხდომა გაიმართა

- შემუშავდა მნიშვნელოვანი დოკუმენტი, რომელიც ხელს შეუწყობს საქართველოს სწრაფვას, გახდეს ნარჩენების პრევენციასა და რეციკლირებაზე ორიენტირებული ქვეყანა

- კასპის მუნიციპალიტეტში, ადმინისტრაციულ გამყოფ ხაზთან, სოფელ კოდისწყაროში მეორედი საავტომობილო ზეთების გადამამუშავებელი საწარმო შპს „უნივერსალ გრუპ ჯორჯია“ გაიხსნა

- საქართველოსა და კორეას შორის მრავალმხრივი თანამშრომლობის გეგმები განიხილება

- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო ფონდის (IFAD) საქართველოს პროგრამების ახალ დირექტორს, ფიდი რაჯაონსონს შეხვდა

წარმატების ისტორიები

83 5-6

- შემუშავდა მნიშვნელოვანი დოკუმენტი, რომელიც ხელს შეუწყობს საქართველოს სწრაფვას, გახდეს ნარჩენების პრევენციასა და რეციკლირებაზე ორიენტირებული ქვეყანა
- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გარემოს ეროვნული სააგენტოს ინიციატივით, საქართველო ევროპის ამინდის საშუალოვადიანი პროგნოზების ცენტრის (ECMWF) წევრი გახდა

კაკლის ბალი ბოლნისის მუნიციპალიტეტში პროგრამით „დანარგა მომავალი“ გაშენებული ნაგებობის ბაღი

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი საოკუპაციო ხაზის მიდამოებზე სოფლიდან

სახელმწიფოს მხარდაჭერით, კაკლის გადამამუშავებელი თანამედროვე სტანდარტების პირველი საწარმო გაიხსნა

ექსპორტი

83 7

- მიმდინარე წლის იანვარ-ნოემბერში საქართველოდან ექსპორტირებულია 96,150,065 ბოთლი ღვინო
- მიმდინარე წლის 1 აგვისტოდან 12 დეკემბრის ჩათვლით საქართველოდან 16.1 ათასი ტონა თხილის ექსპორტი განხორციელდა, რომლის ღირებულებამ 73.8 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა
- 2021 წლის 1 სექტემბრიდან 12 დეკემბრამდე პერიოდში საქართველოდან 22.8 ათასი ტონა მანდარინის ექსპორტი განხორციელდა, რომლის ღირებულებამ 11.2 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა
- 2021 წლის 1 აგვისტოდან 12 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდში, საქართველოდან 3 449 ტონა ვაშლის ექსპორტი განხორციელდა, რომლის ღირებულებამ 2.2 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა
- მიმდინარე წლის 1 სექტემბრიდან 12 დეკემბრის ჩათვლით განხორციელდა 11.2 ათასი ტონა ხურმისა და კარალიოკის ექსპორტი, რომლის ღირებულებამ 5.6 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა

ქართული ღვინო

83 8

- ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ლონდონში ქართული ღვინის დეგუსტაცია გაიმართა
- ამერიკის შეერთებულ შტატებში „ქართული ღვინის ფორუმი“ გაიმართა
- გერმანიაში ქართული ღვინო წარადგინეს
- ქართული ღვინის წარდგენა გამოფენაზე „EnoExpo 2021“

ვაშლის ჯიშები

83 9

დასუღი ტერიტორიები

83 10

- აჯამეთის დაცული ტერიტორიები

გაზეთის დასაწყისი-აღდგენა

83 11

- კრწანისის ტყეპარკის მობინადრე ფრინველები
- ბორჯომის პლატოს ტერიტორიაზე ტყის აღდგენის პროექტი გრძელდება

გაზეთის დასაწყისი

83 12-13

- გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ საქმიანობის შეჩერების მოთხოვნით ადმინისტრაციული მიწერილობა 13 საწარმოს წარედგინა

ინტერვიუ

83 14-15

- ინტერვიუ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მენეჯერის კვლევის სამსახურის უფროსთან, ზვიად ბობოქაშვილთან

განათლება

83 16

- განათლება გარემოსდაცვითი მმართველობისთვის
- კახეთის მხარეში 516 მასწავლებელი გადამზადდა

ლევან დავითაშვილი: „მინდა მადლობა გადავუხადო პროექტს „ზრდა საქართველოში“ ხუთწლიანი წარმატებული თანამშრომლობისთვის და მადლიერება გამოვხატო აშშ-ის მთავრობისა და ხალხის მიმართ“

საქართველოს ვიცეპრემიერი, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი, საქართველოში ამერიკის შეერთებული შტატების ელჩ კელი დეგანთან, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) საქართველოს მისიის ხელმძღვანელ პიტერ ვიბლერთან და ევროპასა და აზიაში „ქემონიქს ინტერნეშნალის“ ვიცეპრეზიდენტ ტატიანა დუდკასთან ერთად, USAID-ის პროექტის „ზრდა საქართველოში“ დახურვის ღონისძიებას დაესწრო.

„აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (USAID) საქართველოს დიდი ხნის პარტნიორია არაერთი მიმართულებით. პროექტი „ზრდა საქართველოში“ ჩვენს სამინისტროს მნიშვნელოვანი მხარდამჭერი იყო. 5 წლის განმავლობაში, პროექტის ფარგლებში, რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკური გაძლიერების ხელშეწყობის მიზნით, მრავალი ღონისძიება ჩატარდა, ათეულობით მილიონი დოლარის ინვესტიცია განხორციელდა. პროექტი თანამშრომლობდა როგორც კერძო სექტორთან, ფერმერებთან, ეთნიკურ უმცირესობებთან, ასევე, სახელმწიფო უწყებებთან. პროექტის ფარგლებში განსაკუთრებული ყურადღება იყო გამახვილებული გამყოფ ხაზთან მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკურ საქმიანობებზე. უნდა აღინიშნოს, რომ პროექტის მიმდინარეობა და განხორციელება სრულად იყო თანხვედრაში სამინისტროს პოლიტიკასთან. ჩვენ გვქონდა მჭიდრო კოორდინაცია და თანამშრომლობა პროექტის ყველა ეტაპზე. მინდა მადლობა გადავუხადო პროექტს „ზრდა საქართველოში“ ხუთწლიანი წარმატებული თანამშრომლობისთვის და მადლიერება გამოვხატო აშშ-ის მთავრობისა და ხალხის მიმართ“, - აღნიშნა ლევან დავითაშვილმა.

USAID-ის პროექტის „ზრდა საქართველოში“ ხელმძღვანელმა, ქეთევან ჭუმბურიძემ დეტალური პრეზენტაცია წარადგინა 5 წლიანი პროექტის ფარგლებში განხორციელებული აქტივობებისა და მიღწეული შედეგების შესახებ.

პროექტის „ზრდა საქართველოში“ ფარგლებში და მისი მხარდაჭერით, 41 861 603 აშშ დოლარის შემოსავალი მიიღეს მიკრო, მცირე და საშუალო საწარმოებმა; 1 241 ბიზნესსუბიექტმა გაზარდა გაყიდვები პროექტის დახმარებით და მიიღო მეტი შემოსავალი; შეიქმნა 3 500 სამუშაო ადგილი, მათ შორის, 1 706 სრულგანაკვეთიანი; 18 480 ოჯახის შემოსავალი გაიზარდა 25%-ით; 45%-ით გაიზარდა მედეგობის ინდექსი პროექტის სამიზნე 81 თემში საარსებო წყაროებთან დაკავშირებული შოკების და რისკების მიმართ; 5 119 ბენეფიციარს გაეზარდა მედეგობა საარსებო წყაროებთან დაკავშირებული შოკების და რისკების მიმართ; საქართველოს მთავრობისგან და სხვა სტრუქტურებთან ინფრასტრუქტურული და არა მხოლოდ ინფრასტრუქტურული პროექტების განსახორციელებლად, პროექტმა 6 196 794 აშშ დოლარის ოდენობის ინვესტიცია მოიზიდა; პროექტის სამიზნე რეგიონებში მცხოვრები 26 070 ბენეფიციარი სარგებლობს განახლებული ინფრასტრუქტურით.

USAID-ის პროექტის „ზრდა საქართველოში“ მიზნად ისახავდა მიკრო, მცირე და საშუალო საწარმოების განვითარებას; სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის შემოსავლების ზრდას; მეწარმეებსა და მყიდველებს შორის საბაზრო ურთიერთობების ჩამოყალიბებას და განვითარებას, რამაც, საერთო ჯამში, ხელი შეუწყო პროექტის სამიზნე რეგიონებში მცხოვრები ოჯახების ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას და მდგრადობას.

პროექტის „ზრდა საქართველოში“ ხორციელდებოდა საქართველოს 6 რეგიონის 81 თემში, მათ შორის, გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლებსა და ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ თემებში.

ლევან დავითაშვილი ვენახების კადასტრის პროგრამის მთავარი შედეგების პრეზენტაციას დაესწრო

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი ვენახების კადასტრის პროგრამის მთავარი შედეგების პრეზენტაციას და საქართველოში განხორციელებული ერთ-ერთი პირველი სრულად დუალური პროფესიული განათლების „მევენახე-მეღვინე“ კურსდამთავრებულების დაჯილდოების ცერემონიას დაესწრო.

ღონისძიებაზე აღინიშნა, რომ 2014 წელს, ღვინის ეროვნულმა სააგენტომ ვენახების საკადასტრო სისტემის შექმნა დაიწყო. კადასტრის სისტემის კონცეფციის შემუშავებაში სააგენტოს, გერმანიის მთავრობის სახელით, მნიშვნელოვანი მხარდაჭერა გაუწია გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ).

„ვენახების კადასტრი მნიშვნელოვანი ელემენტია ქართული ღვინის ხარისხის კონტროლისთვის და, ზოგადად, დარგის განვითარებისთვის. კადასტრი მოიცავს ელექტრონულ ინფორმაციას როგორც მევენახეთა, ისე ვენახების აგრონომიულ მონაცემთა შესახებ. ვფიქრობ, მევენახეობის კადასტრის შექმნა ძალიან მნიშვნელოვანი ნაბიჯია ქართული ღვინის სექტორის განვითარებისთვის და ქართული ღვინის საერთაშორისო ბაზრებზე ცნობადობის გაზრდისთვის. კადასტრი ხელს შეუწყობს კანონმდებლობის სრულად განხორციელებას, რომელიც ევროპასთან თანამშრომლობით, ევროპულ პრინციპებზე დაფუძნებით შევიქმნათ“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

ღონისძიებაზე ხაზგასმით აღინიშნა, რომ ვენახების კადასტრის შექმნის მიმართულებით გერმანიასა და საქართველოს შორის წარმატებული თანამშრომლობა შედგა. კახეთსა და რაჭა-ლეჩხუმში ვენახების კადასტრის პროგრამის განხორციელებისა და სისტემის ამუშავების მიზნით არაერთი აქტივობა ჩატარდა.

ღონისძიების მეორე ნაწილი დუალური პროფესიული განათლების მონაწილეობის დაჯილდოების ცერემონიას დაეთმო. სწავლების სამწლიანი კურსი წარმატებით დაასრულა 25-მა სტუდენტმა. კურსდამთავრებულების დაჯილდოების ცერემონიაზე, ლევან დავითაშვილმა აღნიშნა, რომ ღვინის სექტორის მნიშვნელობიდან გამომდინარე, დარგში პროფესიონალი კადრების მომზადებას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება.

„მევენახე-მეღვინეს“ პროფესიული პროგრამა 2016 წელს დამტკიცდა და ის საქართველოში განხორციელებული ერთ-ერთი პირველი სრულად დუალური პროფესიული განათლების პროგრამაა, რადგან ამ პროგრამის სწავლის შედეგების 60%-ის მიღწევა ღვინის კომპანიებში ხდება. პროგრამის მოდულები და სწავლის შედეგები კერძო სექტორის მოთხოვნების შესაბამისად არის განსაზღვრული.

დღეისათვის, პროგრამას სამი კოლეჯი ახორციელებს 35-მდე ღვინის კომპანიასთან ერთად. 80-მდე ახალგაზრდა სწავლის პროცესშია. საქართველოს ღვინის ასოციაცია ამ პროგრამის განხორციელების და კოორდინაციის მხარდამჭერია.

პროგრამისათვის შემუშავდა რამდენიმე თანამედროვე სახელმძღვანელო, ესენია: „მევენახეობა“, „მეღვინეობა“, „ღვინის ლაბორატორიული ანალიზები“, „სურსათის უვნებლობა მარნებისათვის“ და სხვა.

ღონისძიებას გერმანიის ელჩი საქართველოში, ჰუბერტ ქნირში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ოთარ შამუგია, საერთაშორისო ორგანიზაციების, საჯარო და კერძო სექტორის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

ლევან დავითაშვილმა და ნათია თურნავამ სოფელ ნატახტარში ახალი სანარმო „ფუდ ალიანსი“ გახსნეს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრი ნათია თურნავა და საფრანგეთის ელჩი საქართველოში დიეგო კოლასი მცხეთის რაიონში, სოფელ ნატახტარში იმყოფებოდნენ, სადაც ახალი სანარმო „ფუდ ალიანსი“ გახსნეს.

ეკსპორტის განხორციელებაც. სანარმოში ნახევარფაბრიკატები ევროპული ტექნოლოგიების გამოყენებით მზადდება. სანარმო სრულად არის აღჭურვილი თანამედროვე ტექნიკით, დანერგულია სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტები. ახალი სანარმოს შესაქმნელად, 11 მილიონ ლარზე მეტი ინვესტიცია განხორციელდა და 100-მდე ადამიანი, მათ შორის, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია, იძულებით გადაადგილებულები დასაქმდნენ, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა. შპს „ფუდ ალიანსი“ მომხმარებელს ფრანგულ ტრადიციებზე დაფუძნებით შექმნილი პურ-ფუნთუშეულის გაყიდულ ნახევარფაბრიკატს სთავაზობს. ტექნოლოგიურ პროცესს გამოცდილი ფრანგი ტექნოლოგი უზრუნველყოფს. „ეს ინვესტიცია კიდევ უფრო მეტად გააღრმავებს თანამშრომლობას სა-

ქართველოსა და საფრანგეთს შორის. პროექტი შექმნის მეტ შესაძლებლობას ქართველი ხალხისთვის, წაახალისებს ტურისტულ სექტორსაც და იქნება მაგალითი იმისა, რომ საქართველოში ინვესტირება ხელსაყრელია. პროექტს მხარს უჭერს როგორც „ანარმოე საქართველო“ ისე შეღავათიანი აგროკრედიტი, რაც ამ პროექტის წარმატების ერთ-ერთი პირობაა“, - განაცხადა საფრანგეთის ელჩმა, დიეგო კოლამ.

შპს „ფუდ ალიანსმა“ თანამედროვე მაღალტექნოლოგიური სანარმოს მოსაწყობად 11 მლნ ლარის ინვესტიცია განახორციელა, მათ შორის 1,5 მლნ ლარი შეღავათიანი აგროკრედიტია. სანარმოს შექმნა მხარდაჭერილია „ანარმოე საქართველოს, ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის (EBRD) და დანიის დეველთა საბჭოს მიერ.

„დარწმუნებული ვარ საქართველოს პოტენციალში, დარწმუნებულები ვარ

მის ეკონომიკურ სტაბილურობაში. საქართველო პატარა ქვეყანაა, მაგრამ აქ ინვესტირება მომგებიანია“, - აღნიშნა ფრანგმა ინვესტორმა, ჟაკ ფლურიმ, რომელიც 25 წელია საქართველოში ცხოვრობს.

კომპანია „ფუდ ალიანსი“ აგროინდუსტრიული ჯგუფის ნევრი კომპანიაა, რომელიც 2019 წელს, ქართველი, ფრანგი და ჰოლანდიელი პარტნიორების მიერ შეიქმნა და პროექტებს სოფლის მეურნეობის სხვადასხვა მიმართულებით ახორციელებს.

„ფუდ ალიანსი“ სახელმწიფოს მხარდაჭერით, როგორც ჩვენი სამინისტროს, ისე ანარმოე საქართველოს თანადაფინანსებით შექმნილი ახალი სანარმოა. ეს არის პირველი სამრეწველო წარმოება პურის და ფუნთუშეულის იმ ასორტიმენტის, რომელიც საქართველოში მხოლოდ იმპორტირებული იყო და არა ადგილობრივი. ახალი სანარმოს პროდუქცია ჩაანაცვლებს იმპორტს; სამომავლოდ დაგეგმილია

საქართველოში, გეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს 114-ე სესია და მრჩეველთა საბჭოს 57-ე სხდომა გაიმართა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მხარდაჭერით, იუნესკოს ეგიდითა და მსოფლიო ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს ინიციატივით, საქართველოში, ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს 114-ე სესია და მრჩეველთა საბჭოს რიგით 57-ე სხდომა გაიმართა.

სესიაზე სიტყვით გამოსვლისას აღნიშნა, რომ ზეთისხილის კულტურის გაშენების მხარდაჭერა ქვეყნის სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგიის ნაწილია და მას, საქართველოს კლიმატური პირობებიდან გამომდინარე, ძალიან დიდი პოტენციალი აქვს. „სახელმწიფოს თანადაფინანსებითა და ხელშეწყობით, საქართველოში უკვე 1000 ჰა-მდე ფართობზეა ზეთისხილის პლანტაციები გაშენებული. ჩვენი გეგმაა, უახლოეს მომავალში, რამდენიმე ათეული ათასი ჰექტარი ფართობი დავფაროთ ზეთისხილის პლანტაციებით, რაც

საშუალებას მოგვცემს, გავზარდოთ საექსპორტო შესაძლებლობები. ვფიქრობ, სახელმწიფოსა და კერძო სექტორის აქტიური თანამშრომლობით, შევძლებთ, აღნიშნული დარგი ქვეყანაში კონკურენტუნარიანი გავხადოთ“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს პრეზიდენტმა, საქართველოში ზეთისხილის ასოციაციის დამფუძნებელმა და პრეზიდენტმა, გიორგი სვანიძემ აღნიშნა, რომ საქართველო მზად არის ზეთისხილის ზეთის წარმოების კიდევ უფრო განსავითარებლად.

„მისასალმებელია, რომ საქართველო ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს წევრია. ეს არის ორგანიზაცია, რომელიც აკონტროლებს მსოფლიო ზეთისხილის შემოსავლის 90%-ს და ვაჭრობის 74%-ს. ამიტომ, ამ ორგანიზაციაში ყოფნა საქართველოსთვის წინ გადადგმული ნაბიჯია. მსოფლიო ზეთისხილის საბჭომ, სოფლის მეურნეობის მინისტრთან, ლევან

დავითაშვილთან და ჩვენთან ერთად შეიმუშავა სტრატეგია, თუ როგორ უნდა განვითარდეს საქართველოში ეს დარგი და როგორ უნდა გავიძუქცია მსოფლიო ბაზარზე“, - განაცხადა გიორგი სვანიძემ.

საქართველო ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს 2019 წლიდან შეუერთდა, ხოლო 2020 წლიდან საბჭოს თავმჯდომარე ქვეყანაც გახდა. ზეთისხილის საერთაშორისო საბჭოს მიზანია, წვლილი შეიტანოს ზეთისხილის კულტურის განვითარებაში; მათი ორგანიზებით იმართება ფორუმები საერთაშორისო დისკუსიისთვის, რათა გადაიჭრას ნებისმიერი საკითხი, რომელიც ზეთისხილის სექტორს უკავშირდება.

საქართველოსთვის აღნიშნული საერთაშორისო შეხვედრის მასპინძლობას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება, რადგანაც ის ზეთისხილის დარგის მიმართულებაში ყველაზე მნიშვნელოვანი გლობალური ღონისძიებაა.

სხდომაზე ზეთისხილის სექტორის გამოწვევებსა და შესაძლებლობებზე იმსჯელეს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა

შემუშავდა მნიშვნელოვანი დოკუმენტი, რომელიც ხელს შეუწყობს საქართველოს სწრაფვას, გახდეს ნარჩენების პრევენციასა და რეციკლირებაზე ორიენტირებული ქვეყანა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ, კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელთან (CENN) ერთად, ნორვეგიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს მხარდაჭერით, პლასტმასის ნარჩენების პრევენციის ეროვნული პროგრამა შეიმუშავა.

პლასტმასის ნარჩენების პრევენციის ეროვნული პროგრამის წარდგენის ღონისძიება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ სოლომონ პავლიაშვილმა გახსნა. პანელური დისკუსია გაიმართა პლასტმასის ნარჩენების პრევენციის მნიშვნელობასა და საჭიროებაზე. ღონისძიებაზე სტუმრებს საშუალება ჰქონდათ, დაეთვალათ ირანთა ქვეყანაში არსებული პლასტმასის ნარჩენების შემგროვებელი და გადამამუშავებელი კომპანიების გამოცემა.

„ჩვენმა სამინისტრომ, უკანასკნელ წლებში, ნარჩენების მართვის კუთხით მნიშვნელოვანი რეფორმები განახორციელა. შემუშავდა მნიშვნელოვანი დოკუმენტი, რომელიც ხელს შეუწყობს საქართველოს სწრაფვას, გახდეს ნარჩენების პრევენციასა და რეციკლირებაზე ორიენტირებული ქვეყანა და უზრუნველყოს პლასტმასის პროდუქტების მდგრადი და უსაფრთხო მოხმარება და წარმოება. დოკუმენტი მოიცავს 10-წლიან სტრატეგიას და 5-წლიან სამოქმედო გეგმას, რომლებშიც წარმოდგენილია კონკრეტული გზა, თუ როგორ უნდა მოხდეს პლასტმასის მართვის სექტორში ცირკულარული პრაქტიკის დანერგვა, სადაც პრიორიტეტი პლასტმასის პრევენციას, ხელახლა გამოყენებასა და გადამამუშავებას ენიჭება“, - განაცხადა სოლომონ პავლიაშვილმა.

პლასტმასის ნარჩენების პრევენციის ეროვნული პროგრამა შეიმუშავებულია ნარჩენების მართვის კოდექსის, ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიისა (2016-2030) და ეროვნული სამოქმედო გეგმის მოთხოვნების შესაბამისად. პლასტიკის ნარჩენების პრევენციის ეროვნული პროგრამა ითვალისწინებს პლასტიკის მართვის მიმართულებით არსებულ საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკასა და მიდგომებს, რომელთა შესრულებაც პლასტმასის ნარჩენების პრევენციას შეუწყობს ხელს.

კასპის მუნიციპალიტეტში, ადმინისტრაციულ გამყოფ ხაზთან, სოფელ კოდისწყაროში მეორადი საავტომობილო გათიების გადამამუშავებელი საწარმო შპს „უნივერსალ გრუპ ჯორჯია“ გაიხსნა

საწარმო გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, სოლომონ პავლიაშვილმა, USAID/საქართველოს მისიის დირექტორმა, პიტერ ვიბლერმა და საპარტნიორო ფონდის აღმასრულებელმა დირექტორმა, დავით საგანელიძემ გახსნეს.

„სოფელ კოდისწყაროში გახსნილი ახალი საწარმო არის ძალიან კარგი მაგალითი ქვეყანაში ცირკულარული ეკონომიკის განვითარების, როდესაც ნარჩენების ხელმეორედ გამოყენების გზით მიიღება პროდუქცია“, - აღნიშნა სოლომონ პავლიაშვილმა.

საწარმოს მშენებლობა USAID-ის პროექტის „ზრდა საქართველოში“ და სს საპარტნიორო ფონდის პროგრამა „სტარტაპ საქართველოს“ თანადაფინანსებით 2020 წელს დაიწყო. პროექტი ხელს უწყობს მეორადი საავტომობილო ზეთების, მათ შორის, ძრავის, ჰიდრავლიკისა და გადაცემათა კოლოფის ზეთების მაღალ ტექნოლოგიური

გადამამუშავების პროცესს, რომელიც არის უსაფრთხო და გარემოს დაცვის საერთაშორისო სტანდარტებთან სრულ შესაბამისობაში. ეს არის პირველი საწარმო საქართველოში, რომელიც ინოვაციური „მოლეკულური დაშლის“ მეთოდით გადამამუშავებს მეორად ზეთებს და აწარმოებს 4 ტიპის სხვადასხვა პროდუქტს (დიზელის საწვავი, მავთუნი/ბიტუმი თხევადი ფრაქციით, მაღალ-ოქტანური ბენზინი და მეტანის გაზი). საწარმოში ადმინისტრაციული გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლებში მცხოვრები ადგილობრივი მოსახლეობა დასაქმდება.

„ამერიკის შეერთებული შტატები აქტიურად არის ჩართული და ცდილობს, რომ რაც შეიძლება მეტი პროექტი განახორციელოს, რომლის ფარგლებშიც გააძლიერებს ადმინისტრაციულ გამყოფ ხაზთან მცხოვრებ მოსახლეობას. ამერიკა მხარს უჭერს საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას“, - განაცხადა USAID/საქართველოს მისიის დირექტორმა, პიტერ ვიბლერმა.

საქართველოსა და კორეას შორის მრავალმხრივი თანამშრომლობის გეგმები განიხილება

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილეები ნინო თანდილაშვილი და ოთარ შამუგია კორეის რესპუბლიკის ჩრდილოეთის ეკონომიკური თანამშრომლობის საპრეზიდენტო კომიტეტის დელეგაციის წევრებს შეხვდნენ. დელეგაციას კომიტეტის თავმჯდომარე ჩონგ სუ პარკი (Chong Soo Park) ხელმძღვანელობდა.

შეხვედრაზე მხარეებმა საქართველოსა და კორეას შორის თანამშრომლობის გაღრმავების საკითხები განიხილეს. ყურადღება დაცული ტერიტორიების განვითარების და ქართული ღვინის კორეაში ექსპორტის მიმართულებებზე გამახვილდა.

„საქართველოსა და კორეას შორის სავაჭრო-ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი მიმართულებით თანამშრომლობის გაღრმავება ორივე ქვეყნისთვის სასარგებლო იქნება. უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს ამბიციური გეგმები აქვს გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილებების მიმართულებით, რომელთა განხორციელებისთვის პარტნიორ ქვეყნებთან თანამშრომლობა და მათი მხარდაჭერა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია“, - განაცხადა ნინო თანდილაშვილმა.

შეხვედრაზე აღინიშნა, რომ საქართველოდან კორეის რესპუბლიკაში 90 000 ბოთლი ქართული ღვინის ექსპორტი განხორციელდა. მნიშვნელოვანია, გაგრძელდეს მუშაობა ქართული პროდუქციის, მათ შორის, ქართული ღვინის კორეაში ექსპორტის ზრდის მიმართულებით.

კორეის რესპუბლიკის დელეგაციის ხელმძღვანელმა, ჩონგ სუ პარკმა ქართულ მხარეს კორეის ახალი ჩრდილოეთ პოლიტიკის და მწვანე შეთანხმების პოლიტიკის შესახებ მიაწვდინა ინფორმაცია. საუბარი შეეხო ორი ქვეყნის ეროვნულ პარკებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავების საკითხებს და სამომავლო პროექტებს.

„მომავალ წელს საქართველოსა და კორეას შორის დიპლომატიური თანამშრომლობის 30 წელი შესრულდება. დარწმუნებული ვარ, ჩვენ ქვეყნებს შორის როგორც ეკონომიკური და სავაჭრო, ასევე გარემოს დაცვის მიმართულებით თანამშრომლობის გაღრმავების დიდი პოტენციალი არსებობს“, - აღნიშნა ჩონგ სუ პარკი.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში გამართულ შეხვედრას სამინისტროს შესაბამისი სამსახურების და კორეის რესპუბლიკის სახელმწიფო უწყებების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი სოფლის მეურნეობის საქრთაშორისო ფონდის (IFAD) საქართველოს პროგრამების ახალ დირექტორს, ფიდი რაჯაონსონს შეხვდა

შეხვედრაზე საქართველოში ფონდის მიერ დაფინანსებული პროგრამის „მერძვეობის მოდერნიზაცია და ბაზრებზე წვდომა“ (DIMMA) მიმდინარეობა შეაფასეს და თანამშრომლობის სამომავლო გეგმები განიხილეს.

„ჩვენი მთავარი ამოცანაა, ქვეყანაში ბიზნესზე ორიენტირებული სოფლის მეურნეობა განვითარდეს. მერძვეობის მოდერნიზაციისა და ბაზრებზე წვდომის (DIMMA) პროგრამაც სწორედ ამას უწყობს ხელს. პროგრამა, მერძვეობის სექტორის ღირებულებათა ჯაჭვს, ფაქტობრივად, სრულად ფარავს. თითოეული ასეთი პროგრამის წარმატება მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაზე“, - განაცხადა გიორგი ხანიშვილმა.

როგორც შეხვედრაზე IFAD-ის საქართველოს პროგრამების დირექტორმა, ფიდი რაჯაონსონმა აღნიშნა, პროგრამის მიმდინარეობის ამჟამინდელ ეტაპს ფონდი და-

დებითად აფასებს. „საქართველოში სოფლის მეურნეობის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკა სრულ თანხვედრაშია IFAD-ის პრიორიტეტებთან. შესაბამისად, ჩვენ მზად ვართ საქართველოს მხარი დაუჭიროთ დარგის სამომავლო განვითარებაში და არსებული ამოცანების შესრულებაში. DIMMA-ს პროექტის წარმატებით განხორციელება იქნება წინაპირობა IFAD-ის მხრიდან კიდევ უფრო მასშტაბური პროექტების მხარდაჭერისთვის“, - აღნიშნა ფიდი რაჯაონსონმა.

IFAD- ის მიერ დაფინანსებული „მერძვეობის დარგის მოდერნიზაციის და ბაზრებზე წვდომის“ (DIMMA) პროგრამა საქართველოში 2020 წლიდან ხორციელდება. პროგრამის მიზანია საქართველოში სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის სიღარიბის შემცირება და ეკონომიკური განვითარება მოქნილი და მდგრადი მერძვეობის დარგის ჩამოყალიბების და მერძვეობის სექტორის ღირებულებათა ჯაჭვის განვითარების გზით. პროგრამა ითვალისწინებს მერძვეობის სექტორში დასაქმებული ფერმერების გრანტებით უზრუნველყოფას, სადემონსტრაციო ფერმების მოწყობას, სწავლებებს სხვადასხვა მიმართულებით, საძოვრების მართვასთან დაკავშირებულ საკითხებს და ა.შ. აღსანიშნავია, რომ პროგრამა ასევე ფინანსდება საერთაშორისო ორგანიზაციის „ადაპტაციის ფონდი“ (Adaptation Fund) გრანტით.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
გარემოს ეროვნული სააგენტოს ინიციატივით,
საქართველო ევროპის ამინდის საშუალოვადიანი
პროგნოზების ცენტრის (ECMWF) წევრი გახდა

3 დეკემბერს, ამინდის საშუალოვადიანი პროგნოზების ევროპის ცენტრის (ECMWF) საბჭოს 102-ე სესიაზე საქართველოს, როგორც ცენტრის ახალ წევრს, ოფიციალურად მიესალმნენ გენერალური დირექტორი ფლორენს ლაბიე, საბჭოს პრეზიდენტი დანიელ გელენი და საბჭოს სხვა წევრები.

დროლოგიური და გეოლოგიური ხასიათის მოვლენების შესახებ ეფექტური ადრეული გაფრთხილებების მომზადებას. ევროპის ამინდის საშუალოვადიანი პროგნოზების ცენტრი ერთ-ერთი წამყვანი ორგანიზაციაა მსოფლიოში, მეტეოროლოგიის დარგში, რომელიც 1975 წელს დიდ ბრიტანეთში შეიქმნა და ამ დროისათვის 34 წევრი ქვეყნისთვის აწარმოებს და ავრცელებს ციფრული ამინდის პროგნოზებს. ასევე, მუდმივად თანამშრომლობს წევრი ქვეყნების მეტეოროლოგიურ და ჰიდროლოგიურ სამსახურებთან და ხელს უწყობს მათი შესაძლებლობების გაძლიერებას. ცენტრი ფლობს მთელი დედამიწის მასშტაბით მე-

თანამშრომლობის საფუძველზე, ქვეყნის ტერიტორიაზე კიდევ უფრო გაიზრდება ამინდის პროგნოზების სიზუსტე, რაც შესაძლებელს გახდის სტიქიური მეტეოროლოგიური და მასთან დაკავშირებული ჰი-

ტეოროლოგიურ მონაცემთა არქივებს. ორგანიზაციის წევრი ქვეყნები რეალურ დროში იღებენ ამინდის პროგნოზის რიცხვითი მოდელების პროდუქტებს, რომელთა ანალიზის საფუძველზე შემდგომში ამზადებენ ეროვნული მასშტაბის ამინდის პროგნოზებს. ამავე დროს, მათ ეძლევათ წვდომა ევროპის ამინდის საშუალოვადიანი პროგნოზების ცენტრის არქივთან.

„ეს არის მნიშვნელოვანი წინგადადგმული ნაბიჯი საქართველოს კლიმატთან ადაპტაციის, კატასტროფების რისკების შემცირებისა და მოსახლეობის დაცვის უზრუნველსაყოფად. საქართველოს მთავრობის უმთავრეს პრიორიტეტებს შორის არის ეფექტური მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემების განვითარების ხელშეწყობა. ჩვენ მტკიცედ გვჯერა, რომ ECMWF-ის ასოცირებული წევრობა უზარმაზარ როლს ითამაშებს ეროვნული და საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულებაში კატასტროფების რისკების შემცირებასა და კლიმატის ადაპტაციის პოლიტიკის სფეროში“, - განაცხადა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, ნინო თანდილაშვილმა.

საქართველოში, უახლოესი წარსულის გამოცდილებამ ცხადყო, რამდენად მნიშვნელოვანია მეტეოროლოგიის დარგის განვითარება ქვეყნის უსაფრთხოებისთვის,

რისი ნათელი მაგალითია სხვადასხვა დროს განვითარებული სტიქიური მოვლენები და მათგან გამომწვეული ზარალი. სწორედ ამ მიმართულებით, ბოლო წლებში, სახელწიფოსა და დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს უწყების გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ განხორციელდა მნიშვნელოვანი ცვლილებები დარგის ტექნიკური გადაიარაღების თვალსაზრისით. დამონტაჟდა და განახლდა მეტეოროლოგიური სადგურები, ასევე, სტიქიური ჰიდრომეტეოროლოგიური პროცესების რისკების თავიდან არიდება-შერბილების მიზნით დამონტაჟდა ადრეული გაფრთხილების სისტემები, რაც ქვეყნის ტერიტორიაზე უფრო ზუსტი პროგნოზების საშუალებას იძლევა. თუმცა, ქვეყანა აგრძელებს აქტიურ თანამშრომლობას სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, რაც თავის მხრივ ხელს შეუწყობს დარგის უფრო მეტად განვითარებას და წინსვლას.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ საქართველოსა და ამინდის საშუალოვადიანი პროგნოზების ევროპის ცენტრის თანამშრომლობა კლიმატის მწვანე ფონდის (Green Climate Fund) და საქართველოში გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ფინანსური მხარდაჭერით განხორციელდა.

ქვემო ქართლში, 13 კმ სიგრძის სარწყავი სისტემის სრული რეაბილიტაცია მიმდინარეობს

„საქართველოს მელიორაცია“, ქვემო ქართლში, 1385 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე სარწყავი წყლის მიწოდების გასაუმჯობესებლად, ხრამ არხის სარწყავი სისტემის წყალგამანაწილებლის რეაბილიტაციის სამუშაოებს ახორციელებს. სამუშაოების ფარგლებში გაიწმინდა და მოწესრიგდა 13 კმ სიგრძის არხი; 2,5 კილომეტრიანი მონაკვეთი რკინაბეტონით მოპირკეთდა; მოეწყობა გამანაწილებელი კვანძები და წყლის ჩამკეტი ფარები; დამონტაჟდება საავტომობილო და საფეხმავლო ხიდები. პროექტის ღირებულება 2 277 800 ლარია. სარწყავი წყლის მიწოდების გაუმჯობესება ადგილობრივ ფერმერებს ხარისხიანი და უხვი მოსავლის მოყვანის საშუალებას მისცემს.

„საქართველოს მელიორაციის“ გენერალურმა დირექტორმა, დავით წითლიძემ ქვემო ქართლის რეგიონალური სამსახურის ხელმძღვანელ პირებთან ერთად, ხრამ არხზე მიმდინარე სარეაბილიტაციო სამუშაოები დაათვალიერა და ადგილობრივ ფერმერებს შეხვდა. „ქვემო ქართლში განსაკუთრებით მაღალია სარწყავ წყალზე მოთხოვნა. შესაბამისად, საირიგაციო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის მასშტაბური სამუშაოები გვაქვს დაგეგმილი და ეტაპობრივად ვახორციელებთ. ხრამ არხის რეაბილიტაციით, ჩვენ შევამცირებთ წყლის დანაკარგს, გავაუმჯობესებთ სარწყავი წყლის მიწოდებასა და მართვას, რასაც ადგილობრივი ფერმერების წარმატებული სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობისთვის, სავარგულების სტაბილურად მორწყვისთვის, გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს“, - განაცხადა დავით წითლიძემ.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში სადრენაჟე სისტემა წესრიგდება

შპს „საქართველოს მელიორაცია“, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში, სოფელ ღრმაღელში 9 კილომეტრი სიგრძის სხვადასხვა კატეგორიის კოლექტორული და შემკრები ქსელის ხე-მცენარეებისა და ნატანი მასისგან გაწმენდით სამუშაოებს ახორციელებს. სამუშაოების დასრულების შემდეგ, არხის

გამტარუნარიანობა გაიზრდება, რაც მუნიციპალიტეტში 50 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობზე სადრენაჟე მომსახურებას აღადგენს და ერთწლოვანი კულტურების წარმოების შესაძლებლობას და მოსავლიანობას გაზრდის. დამშრომ მასივზე მიმდინარე სამუშაოები დეკემბერში დასრულდება.

„საქართველოს მელიორაცია“, შიდა ქართლში, 5000 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე სარწყავი წყლის მიწოდების გასაუმჯობესებლად, ტაშისპარის სარწყავი სისტემის მოწესრიგების სამუშაოებს ატარებს

სოფელ ოსიაურისა და შაქშაქეთის ტერიტორიაზე მაგისტრალური არხის 12 კმ-იანი მონაკვეთი იწმინდება. სამუშაოები არხში წყლის შეუფერხებლად გადინებას შეუწყობს ხელს. შედეგად, ქარელისა და ხაშურის 10 სოფლის (ოსიაური, ზემო და ქვემო შაქშაქეთი, ბრეთი, წვერი, არადეთი, სალოლაშენი, ბებ-

ნისი, რუისი და ურბნისი) სავარგულზე გაუმჯობესდება წყალუზრუნველყოფა. სარწყავი წყლის მიწოდების გაუმჯობესება ადგილობრივ ფერმერებს ხარისხიანი და უხვი მოსავლის მოყვანის საშუალებას მისცემს. საირიგაციო სისტემაზე მიმდინარე სამუშაოები დეკემბრის შუა რიცხვებში დასრულდება.

სახელმწიფოს მხარდაჭერით, კაკლის გადამამუშავებელი თანამედროვე სტანდარტების პირველი საწარმო გაიხსნა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა სახელმწიფოს მხარდაჭერით შექმნილი კაკლის გადამამუშავებელი თანამედროვე სტანდარტების პირველი საწარმო დაათვალიერა და წარმოების პროცესს გაეცნო.

„ჩვენი პოლიტიკა, რომელიც ქვეყანაში მრავალწლოვანი კულტურების, მათ შორის, კაკლოვანი კულტურების განვითარებას ითვალისწინებს, პირველ შედეგებს უკვე იძლევა. იზრდება პირველადი წარმოება, რაშიც სახელმწიფო მნიშვნელოვან საგრანტო რესურსებს დებს და, შედეგად, პროგრამის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში, უკვე რამდენიმე ათასი ჰექტარი კაკლისა და ნუშის ბაღი გაშენდა; ასევე, ვითარდება მიწოდების მთლიანი ჯაჭვის შემადგენელი რგოლები. სახელმწიფოს მხარდაჭერით იქმნება თანამედროვე სტანდარტების გადამამუშავებელი საწარმოები, რაც უმნიშვნელოვანესია ხარისხიანი, თანამედროვე სტანდარტის პროდუქტის მისაღებად, რომელიც არა მხოლოდ შიდა ბაზარზე იმპორტის ჩანაცვლებაზე იქნება ორიენტირებული, არამედ კონკურენტუნარიანი იქნება საერთაშორისო ბაზრებზეც. ჩვენ გვაქვს საკმაოდ ამბიციური, გრძელვადიანი მიზნები და ამოცანები, რომ საქართველო კაკლოვანი კულტურების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ექსპორტიორი გახდეს მსოფლიოში. ჩვენი პოლიტიკა ამ მიმართულებით თანმიმდევრულად, მიზანმიმართულად, წარმატებით ხორციელდება, რისი მაგალითიც სოფელ მარტყოფში გახსნილი თანამედროვე სტანდარტების ახალი

საწარმოა“, - აღნიშნა ლევან დავითაშვილმა. კაკლის გადამამუშავებელი საწარმო „ანიგოზი“ გარდაბნის მუნიციპალიტეტის სოფელ მარტყოფში, სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით შეიქმნა. კომპანიამ საწარმოს შესაქმნელად 2 503 000 ლარის ინვესტიცია განახორციელა, საიდანაც 600 000 ლარი სოფლის განვითარების სააგენტოს გრანტია, ხოლო 1 500 000 ლარი - შეღავათიანი აგროკრედიტი. საწარმოს წარმადობა 500 ტონას შეადგენს. წელს, საწარმომ პირველი ნედლეული კახეთის, შიდა ქართლისა და ქვემო ქართლის რეგიონების ფერმერებისგან მიიღო და 110 ტონა კაკალი გადამამუშავა. ამ ეტაპზე, კომპანია წარმოებული პროდუქციის რეალიზაციას შიდა ბაზარზე გეგმავს, მომავალი წლიდან კი, პროდუქცია ექსპორტზე გავა. საწარმოში, მუდმივად, 15 ადგილობრივია დასაქმებული. სეზონურად, აქტიური მუშაობის პერიოდში კი, მათი რიცხვი 30-მდე იზრდება. როგორც საწარმოს დირექტორმა, ანა ქევიცივილიმ აღნიშნა, მომავალი წლიდან, გაფართოვდება ნედლეულის მიწოდებელი რეგიონების არეალი, გასამზადდება გადამამუშავებული პროდუქციის მოცულობა და, შესაბამისად, გაიზრდება საექსპორტო პოტენციალი. საწარმოში დაინერგება ხარისხის საერთაშორისო სტანდარტი, რაც კიდევ უფრო გაზრდის ქართული პროდუქციის კონკურენტუნარიანობას. კომპანიაში „ანიგოზი“ საწარმო პროცესს, მინისტრთან ერთად, სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორი ილია თამარაშვილი და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენლები გაეცნენ.

კაკლის ბაღი ბოლნისის მუნიციპალიტეტში

ფერმერმა ბაბუკ ნიაზოვმა, კაკლის ბაღი ბოლნისის მუნიციპალიტეტის ზემო არქევანში გააშენა.

„6-7 წლის წინ გავიგე პროგრამის „დანერგე მომავალი“ შესახებ, რომელიც აფინანსებდა წვეთოვანი სისტემის 50% და ნერგების 70%-ს. სოფლის განვითარების სააგენტოს დახმარებით გავაშენე ბაღი. ჯამში 1500 ნერგი დავრგე, საიდანაც 1,000 ჩანდლერის ჯიშის კაკალია, 500 ნერგი შერეული სხვადასხვა ხეხილის ნერგი. პირველი მოსავალი შარშან მივიღეთ. წელს, საერთო ჯამში, 10 ტონამდე მოსავალი მივიღეთ“, - აღნიშნავს ბაბუკ ნიაზოვი.

ფერმერი პროგრამის „დანერგე მომავალი“ გარდა სარგებლობს „შეღავათიანი აგროკრედიტით“, ბაბუკ ნიაზოვის თქმით, იაფი სესხი წვეთოვან სისტემას მოახმარა, შეიძინა კაკლის საბერტყი დანადგარიც. 4 ჰექტარზე კაკლის ბაღის გაშენების და სარწყავი სისტემის მოწყობისთვის ფერმერმა 16,000 ლარზე მეტი სახელმწიფო დაფინანსება მიიღო, მათ შორის, 10,000 ლარზე მეტი ნერგების შესაძენად, ხოლო 6,000 ლარზე მეტი წვეთოვანი სისტემის მოწყობისთვის.

პროგრამით „დანერგე მომავალი“ გაშენებული ნუშის ბაღი

ფერმერმა მიხეილ ნიკოლაიშვილმა ნუშის ბაღი შიდა ქართლის რეგიონში გააშენა.

სახელმწიფო პროგრამით „დანერგე მომავალი“ დაფინანსდა ნუშის ნერგების შესყიდვა და სარწყავი სისტემის მოწყობა, ფერმერმა ისარგებლა შეღავათიანი აგროკრედიტითაც. „რამდენიმე წლის წინ როდესაც გადავწყვიტეთ ბაღი გავაშენებინა. გავიგეთ, რომ არსებობდა თანადაფინანსების პროგრამები. მივედით სოფლის განვითარების სააგენტოში, სადაც ძალიან მარტივად აგვიხსნეს, თუ რა ეტაპები უნდა გავვლოთ თანადაფინანსების მისაღებად. როგორც

ვიცი, დღეს, უკვე შესაძლებელია ეს ყველაფერი ონლაინ გაკეთდეს, რაც აადვილებს პროცესს. ნუშის ინდუსტრიული ბაღების გაშენება პროგრამის „დანერგე მომავალი“ გამოცხადებასთან ერთად დაიწყო - 2016 წელს. ნუშის პირველი მოსავალი წელს ავიღეთ. რაც უფრო მეტი იქნება პროდუქცია, მეტი ინტერესი იქნება მსოფლიო ბაზრებიდან“, - აცხადებს ნიკოლოზ ნიკოლაიშვილი. ფერმერის თქმით, ნუშის ბაღში დარგულია 24,000 ხე, ნაწილი ესპანური ჯიშის ნუშია, ნაწილი ამერიკული, რომლებიც ქართული ნუშის საძირებზეა დამყნობილი. ტერიტორია კი ნაკვეთის მახლობლად მდებარე მდინარიდან ირწყვება.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი საოკუპაციო ხაზის მიმდებარე სოფლიდან

საოკუპაციო ხაზთან ახლოს, სოფელ მეჯვრისხევში, 12 ჰა-ზე, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის „პომონა“ ვაშლისა და ბლის ბაღებია გაშენებული.

გიორგი ფურცელაძე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის წევრია. კოოპერატივის ისტორია 2018 წელს დაიწყო. როგორც გიორგი ფურცელაძე აღნიშნავს, დაფინანსების თავმოყრა რთული არ ყოფილა.

ინვესტიცია, რომელსაც ახორციელებს სახელმწიფო და ფინანსური ინსტიტუტი. მათი მოთხოვნაა, რომ მოვიყვანოთ ხარისხიანი პროდუქცია, ჩავანაცვლოთ იმპორტი და დავასაქმოთ ადგილობრივები“, - აღნიშნავს გიორგი ფურცელაძე. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივმა სახელმწიფო ფინანსური დახმარებით სეტყვის საწინააღმდეგო ბადეები დაამონაჟა. ასევე, თანადაფინანსებით შეიძინა ტრაქტორი სხვადასხვა აგროსამუშაოების წარმოებისათვის.

„ერთ მხარეს იყო სოფლის განვითარების სააგენტო, რომელიც გუებნებოდა, რომ დაგვიფინანსებდა ნერგს და სარწყავ სისტემას, ამ მხრივ სააგენტოს მონაწილეობა იყო უმნიშვნელოვანესი. პროგრამები - ეს არ არის უბრალოდ ხელშეწყობა ეს არის მიზანმიმართული

გიორგი ფურცელაძის თქმით, წელს 150 ტონა მოსავალი მიიღეს, მათი მოლოდინია, რომ სახელმწიფოს ხელშეწყობით შექმნილი მეურნეობა, 3 წლის თავზე, თავის თავსაც შეინახავს და მომგებიანად გახდება.

2021 წელს, საქართველოდან ექსპორტირებული ღვინის რეკორდულად მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა

მიმდინარე წლის იანვარ-ნოემბერში საქართველოდან **ექსპორტირებულია 96,150,065 ბოთლი ღვინო**, რაც დამოუკიდებელი საქართველოს პერიოდში ისტორიულად მაღალ მაჩვენებელს წარმოადგენს. ექსპორტირებული ღვინის რაოდენობა გასული

წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 14%-ით არის გაზრდილი. ექსპორტირებული ღვინით მიღებული შემოსავალი 222 მლნ აშშ დოლარს აღწევს, რაც გასული წლის ანალოგიურ მონაცემზე 4%-ით მეტია.

ქართული ღვინის სტრატეგიულ ბაზრებზე ექსპორტის ზრდის დინამიკა შენარჩუნებულია: პოლონეთი - 29% (5908393), ჩინეთი - 26% (5469450), აშშ - 12% (971714), გერმანია - 13% (751810), ლატვია - 10% (1634827), ლიეტუვა - 44% (960928), იაპონია - 12% (189844) და დიდი ბრიტანეთი - 76% (702640).

ქართული ღვინის საექსპორტო ქვეყნების პირველი ხუთეულია: რუსეთი, უკრაინა, პოლონეთი, ჩინეთი და ბელარუსი.

ზრდა აღსანიშნავია შემდეგ ქვეყნებში: კანადა - 91% (317692), შვედეთი - 97% (119494), ჩეხეთი - 259% (141432), საფრანგეთი - 6% (84028), ისრაელი - 62% (422839), ყაზახეთი - 38% (3775978), აზერბაიჯანი - 21% (209987), თურქეთი - 209% (93330), უკრაინა - 11% (11667525), რუსეთი - 6% (55867692), მონღოლეთი - 174% (402810), ბელარუსი - 26% (4454009) და ა.შ.

საქართველოდან სხვადასხვა მოცულობის

ღვინის ექსპორტი 421-მა კომპანიამ განახორციელა.

ამასთან, საანგარიშო პერიოდში, ექსპორტირებულია 38,2 მლნ ბოთლი (0,5 ლ) ბრენდი, რაც 30%-ით აღემატება 2020 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. ბრენდის ექსპორტით მიღებულმა შემოსავალმა 70,9 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია (ზრდა 17%).

ექსპორტირებულია 760,3 ათასი ბოთლი (0,5 ლ) ჭაჭა, ექსპორტის ზრდამ 42% შეადგინა. ჭაჭის ექსპორტით მიღებული შემოსავალი 1,9 მლნ აშშ დოლარს აღწევს; ზრდამ, გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, 42% შეადგინა.

ღვინის, ბრენდის, ჭაჭის, საბრენდე სპირტისა და ჩამოსახსმელი ბრენდის ექსპორტის შედეგად მიღებულია 356,3 მლნ აშშ დოლარი შემოსავალი, რაც 12%-ით მეტია გასული წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელზე.

12 დეკემბრის მონაცემებით

საქართველოდან 73.8 მლნ აშშ დოლარის თხილის ექსპორტი განხორციელდა

მიმდინარე წლის 1 აგვისტოდან 12 დეკემბრის ჩათვლით საქართველოდან 16.1 ათასი ტონა თხილის ექსპორტი განხორციელდა, რომლის ღირებულებამ 73.8 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, ექსპორტირებული თხილის მოცულობა 4.0 ათასი ტონით (33%), ხოლო ღირებულება 8.9 მლნ აშშ დოლარით (14%) გაიზარდა.

ქართული თხილის ექსპორტი, ძირითადად, ევროკავშირის ბაზრებზე ხორციელდება - იტალიაში (6,590 ტონა), გერმანიაში (3,124 ტონა), ესპანეთში (446 ტონა), ჩეხეთში (445 ტონა), პოლონეთში (337 ტონა), ლიეტუვაში (284 ტონა), საფრანგეთში (278 ტონა), ბელარუსში (132 ტონა), საბერძნეთში (71 ტონა), ლატვიაში (70 ტონა), ესტონეთში (60 ტონა), ბელგიაში (41 ტონა), უნგრეთში (22 ტონა), ხორვატიაში (20 ტონა).

ქართული თხილი ექსპორტზე გადის: სომხეთში (1,076 ტონა), ჩინეთში (780 ტონა), უკრაინაში (278 ტონა), რუსეთში (358 ტონა), ალჟირში (241 ტონა), საუდის არაბეთში (251 ტონა), ბელარუსში (208 ტონა), ერაყში (168 ტონა), შვეიცარიაში (151 ტონა), მექსიკაში (120 ტონა), კანადაში (95 ტონა), აზერბაიჯანში (82 ტონა), არგენტინაში (77 ტონა), არაბთა გაერთიანებულ ემირატებში (61 ტონა), ყაზახეთში (45 ტონა), თურქეთში (44), უზბეკეთში (44 ტონა), გაერთიანებულ სამეფოში (22 ტონა), ყირგიზეთში (22 ტონა), ტუნისში (15 ტონა), იორდანიაში (14 ტონა).

12 დეკემბრის მონაცემებით

საქართველოდან 3449 ტონა ვაშლის ექსპორტი განხორციელდა

2021 წლის 1 აგვისტოდან 12 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდში, საქართველოდან 3 449 ტონა ვაშლის ექსპორტი განხორციელდა, რომლის ღირებულებამ 2.2 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

2021 წლის 1 აგვისტოდან 12 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდში, საქართველოდან ვაშლის ექსპორტი თითქმის სრულად რუსეთის ფედერაციაში განხორციელდა (3,443 ტონა), ხოლო 5 ტონა ვაშლის ექსპორტი განხორციელდა სომხეთში.

12 დეკემბრის მონაცემებით

ექსპორტირებულია 5.6 მლნ აშშ დოლარის ლინაბუჯის ხუჩმა და კანალიოკი

მიმდინარე წლის 1 სექტემბრიდან 12 დეკემბრის ჩათვლით განხორციელდა 11.2 ათასი ტონა ხუჩმისა და კარალიოკის ექსპორტი, რომლის ღირებულებამ 5.6 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

აღნიშნულ პერიოდში ხუჩმისა და კარალიოკის ექსპორტი განხორციელდა სომხეთში (5 097 ტონა), რუსეთში (3 645 ტონა), უკრაინაში (2 263 ტონა) თურქეთში (108 ტონა), ყაზახეთში (62 ტონა), მოლდოვაში (39 ტონა) და მცირე რაოდენობით სხვა ქვეყნებში (10 ტონა).

12 დეკემბრის მონაცემებით

საქართველოდან ექსპორტირებულია 22.8 ათასი ტონა მანდარინი

2021 წლის 1 სექტემბრიდან 12 დეკემბრამდე პერიოდში საქართველოდან 22.8 ათასი ტონა მანდარინის ექსპორტი განხორციელდა, რომლის ღირებულებამ 11.2 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

აღნიშნულ პერიოდში განხორციელებული მანდარინის ექსპორტის მოცულობა 49%-ით, ხოლო ექსპორტის ღირებულება 53%-ით გაიზარდა 2020 წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით.

მიმდინარე წელს წარმოებული მანდარინის ექსპორტი განხორციელდა რუსეთში (15 447 ტონა), სომხეთში (4 225 ტონა), უკრაინაში (2 160 ტონა), მოლდოვაში (342 ტონა), ყაზახეთში (182 ტონა), სლოვენიაში (172 ტონა), ყირგიზეთში (80 ტონა), ბელარუსში (80 ტონა) და სხვა ქვეყნებში (140 ტონა).

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ლონდონში ქართული ღვინის დეგუსტაცია გაიმართა

ლონდონში ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ბრიტანული კომპანიის „Swirl Wine Group“ ხელმძღვანელი, ღვინის მაგისტრი სარა ებოტი უძღვებოდა.

ქართული ღვინოების დეგუსტაციასთან ერთად, სარა ებოტის პრეზენტაცია ქართული ღვინის კულტურისა და ისტორიის სტუმრებისთვის გაცნობას მოიცავდა. დეგუსტაციაზე წარმოდგენილი იყო როგორც ქვევრის, ისე კლასიკური მეთოდით

დით დამზადებული უნიკალური ქართული ღვინოები.

აღნიშნული ღონისძიება მიზნად ისახავდა დიდ ბრიტანეთში ქართული ღვინის მომხმარებლის ზრდის ხელშეწყობას. ღონისძიებას 80-მდე სტუმარი, ღვინის პროფესიონალები და მომხმარებლები დაესწრნენ, რომლებსაც ქართული ღვინო 13-მა ადგილობრივმა იმპორტიორმა გააცნო.

ქართული ღვინის პოპულარიზაციის, ცნობადობის გაზრდის და დიდი ბრიტანეთის ბაზარზე დამკვიდრების მიზნით, ღვინის ეროვნული სააგენტო ღვინის მაგისტრის, სარა ებოტის კომპანიასთან „Swirl Wine Group LTD“ 2015 წლიდან თანამშრომლობს.

დიდი ბრიტანეთის ბაზარზე, ქართული ღვინის ექსპორტის მზარდი ტენდენციაა. 2021 წლის 11 თვეში დიდ ბრიტანეთში ექსპორტირებულია 703 ათასამდე ბოთლი ღვინო, ზრდამ, გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, 76% შეადგინა.

გერმანიაში ქართული ღვინო წარადგინეს

გერმანიის ქალაქ კოლნში გამართული ქართული ღვინის დეგუსტაცია ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანიის „ff.k Public Relations“ მიერ იყო ორგანიზებული და მას გერმანიის სომელიეთა ასოციაციის წარმომადგენლები უძღვებოდნენ.

ქართული ღვინის ცნობადობისა და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდის მიზნით გამართულ ღონისძიებას ადგილობრივი სასტუმროების, რესტორნების და სავაჭრო ქსელების წარმომადგენლები დაესწრნენ.

დეგუსტაციაზე წარმოდგენილი იყო ქართული ღვინის მწარმოებელი 20 კომპანიის როგორც ქვევრის, ისე კლასიკური ტექნოლოგიით დამზადებული ღვინოები. გერმანულ კომპანიასთან „ff.k Public

Relations“ ღვინის ეროვნული სააგენტო 2021 წლიდან თანამშრომლობს. მიმდინარე წლის განმავლობაში, ღვინის ეროვნული სააგენტოს ფინანსური მხარდაჭერითა და კომპანიის „ff.k Public Relations“ ორგანიზებით, გერმანიაში ქართული ღვინის სარეკლამო კამპანია სხვადასხვა მედიაპლატფორმების გამოყენებით გააქტიურდა; ჩატარდა ქართული ღვინის არაერთი დეგუსტაცია და კონკურსი.

გერმანია, რომელიც ევროპაში ღვინის უდიდესი იმპორტიორი ქვეყანაა, ქართული ღვინის სტრატეგიული ბაზრების ჩამონათვალს 2020 წლიდან დაემატა. მიმდინარე წლის 10 თვის მონაცემებით, საქართველოდან გერმანიაში ექსპორტირებულია 655 ათასი ბოთლი; ზრდამ, გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, 6% შეადგინა.

ამერიკის შეერთებულ შტატებში „ქართული ღვინის ფორუმი“ გაიმართა

„ქართული ღვინის ფორუმის“ ფარგლებში, ქალაქ ბოსტონში, დეგუსტაცია-სემინარი „Amber Wine Festival in Boston“ ღვინის პროფესიონალებისთვის, ხოლო ქალაქ ფილადელფიაში, ქართული ღვინის დეგუსტაცია ადგილობრივი დისტრიბუტორების, იმპორტიორების, სარესტორნო ქსელებისა და მედიის წარმომადგენლებისთვის ჩატარდა.

ფორუმის დასკვნით ღონისძიებას წარმოადგენდა კონფერენცია, რომელიც 9 ნოემბერს პენსილვანიის უნივერსიტეტში გაიმართა. კონფერენცია ქართული ღვინის კულტურასა და ისტორიას, მეღვინეობის სექტორში პანდემიით შექმნილ ახალი გამოწვევებს, აშშ-ის ბაზარზე ქართული ღვინის პოპულარიზაცია-რეალიზაციის სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმებს მიეძღვნა.

კონფერენციაზე, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა საქართველოს ღვინის ინდუსტრიის მიმოხილვა ონლაინ ფორმატში წარადგინა.

ლონდონში მონაწილეებს საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი აშშ-ში დავით ბაქრაძე და ამერიკა-საქართველოს ბიზნესსაბჭოს პრეზიდენტი მამუკა წერეთელი მიესალმნენ.

კონფერენციის მუშაობაში მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს ეროვნული მუზეუმის დირექტორმა, დავით ლორთქიფანიძემ, პენსილვანიის უნივერსიტეტის მუზეუმის პროფესორმა, პატრიკ მაკგოვერნმა (PATRICK MCGOVERN), ტორონტოს უნივერსიტეტის მკვლევარმა, სტევენ ბატიუკმა (STEPHEN BATIUK) და სხვებმა.

ამერიკის შეერთებულ შტატებში, ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერითა

და ამერიკა-საქართველოს ბიზნესსაბჭოს ორგანიზებით, „ქართული ღვინის ფორუმი“ მეოთხედ ჩატარდა. პირველ ფორუმს, 2018 წელს, ვაშინგტონმა, 2019 წელს კი, ბოსტონმა, ჰარვარდის უნივერსიტეტის ბაზაზე უმასპინძლა; გასულ წელს, COVID-19-ის პანდემიის გამო, ღონისძიება ონლაინ-ფორმატში გაიმართა. ფორუმი, ტრადიციულად, მოიცავს სამეცნიერო კონფერენციას, რომლის ფარგლებშიც, მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის მეცნიერ-მკვლევარები ქართული ვაზის კულტურასა და ისტორიასთან დაკავშირებულ სამეცნიერო კვლევებს წარადგენენ და განიხილავენ.

ამერიკის შეერთებული შტატები ქართული ღვინის სტრატეგიულ ბაზარს წარმოადგენს, სადაც ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და ექსპორტის ზრდის ხელშეწყობის მიზნით, ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, სხვადასხვა მნიშვნელოვანი ღონისძიება, მათ შორის, „ქართული ღვინის ფორუმი“ იმართება. აღნიშნულმა ღონისძიებებმა მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი ბოლო 6 წლის განმავლობაში ამერიკის ღვინის ბაზარზე გაყიდვების სტაბილურ ზრდას. რაც შეეხება მიმდინარე სტატისტიკურ მონაცემებს, 2021 წლის 10 თვეში, საქართველოდან აშშ-ში ექსპორტირებულია 881 ათასი ბოთლი ღვინო, რაც 10%-ით აღემატება გასული წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

ქართული ღვინის წარდგენა გამოფენაზე „ENOEXPO 2021“

პოლონეთის ქალაქ კრაკოვში გამართულ საერთაშორისო გამოფენაზე „EnoExpo 2021“ წარმოდგენილი იყო ქართული ღვინის მწარმოებელი 20 კომპანიის ღვინოები, რომლებიც, დღეისათვის, პოლონეთის ბაზარზე არ იყიდება.

გამოფენის ფარგლებში, მცირე მარნეზის მიერ წარმოებული ქვევრის ღვინო-

ების დეგუსტაციაც გაიმართა, რომელსაც ღვინის პროფესიონალები, სომელიეები, ღვინით ვაჭრობის სფეროს და მედიის წარმომადგენლები დაესწრნენ. დეგუსტაციას გამომცემლობის „ViniSfera“ ხელმძღვანელი მარიუშ კაპჩინსკი უძღვებოდა.

პოლონეთი ქართული ღვინის საექსპორტო ერთ-ერთ სტრატეგიულ ბაზარს წარმოადგენს, სადაც, ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, წლის განმავლობაში, არაერთი ღონისძიება იმართება, რომელთა მიზანი ქართული ღვინის პოპულარიზაცია და მასზე მოთხოვნის კიდევ უფრო მეტად გაზრდის ხელშეწყობაა.

ქართული ღვინის ექსპორტიორი ქვეყნების ხუთეულში პოლონეთმა სტაბილურად დაიმკვიდრა ადგილი. მიმდინარე წლის 10 თვის მონაცემებით, საქართველოდან პოლონეთში ექსპორტირებულია 5 მლნ-მდე ბოთლი ღვინო, ზრდამ, გასული წლის ამავე პერიოდთან შედარებით, 20% შეადგინა.

მცვივანი რაჭული - თეთრყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **ჩაჭა**

სახელი მიღებული აქვს გადაჭარბებული ყვავილცვენის გამო, რაც მდედრობითი ყვავილეთითაა გამოწვეული. უძველესი დროიდან ფართოდ ყოფილა გავრცელებული და ზემო რაჭის საუკეთესო თეთრი ღვინო სწორედ ამ უძველესი ჯიშისაგან მზადდებოდა. მცვივანი რაჭულისაგან დამზადებული ღვინო ნაზია, მსუბუქი, ხალისიანი, საკმაოდ სხეულიანი, სურნელოვანი. კარგი მასალაა აგრეთვე ცქრიალა ღვინისთვის. ჯიშის საშუალო ზრდისაა.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომისაა, სამ-ხუთ ნაკვთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე შებუსულია. ყვავილი მდედრობითი სქესისაა. მტევანი საშუალო და დიდი ზომის, კონუსური, მხრიანი, დატოტვილი, მეჩხერი ან საშუალო სიკუმსის. მარცვალი მომრგვალო ფორმის, მომწვანო, ან მომწვანო - მოყვითალო ელფერის, კანი საკმაოდ თხელი, რბილობი ოდნავ მკვრივი, გემო - ნაზი და სასიამოვნოდ ტკბილი.

სავეგეტაციო პერიოდი 140 დღეა. მტევნის წონა 90-200 გრამამდე მერყეობს. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 17-21%-ს, მჟავიანობა კი 6.5 -9.0 ლ/გ -ს აღწევს.

კამური შავი - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **გუჩია**

წარსულში კამური შავი ფართოდ ყოფილა გავრცელებული გურიასა და მის მიმდებარე იმერეთის სოფლებში. გურიაში მას სასუფრე ყურძნადაც მოიხმარდნენ და განსაკუთრებული გემოვნების ხალისიან ღვინოსაც აყენებდნენ. გამოიყენება სუფრის წითელი მშრალი ღვინის დასამზადებლად. ჯიშის საშუალო ზრდისაა.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომისაა, მომრგვალო ან განივ - ოვალური ფორმის, სამ-ხუთნაკვთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე შებუსულია. მტევანი ცილინდრულ-კონუსური ფორმის, საშუალო სიკუმსის. მარცვალი მსხვილი და საშუალო ზომისაა, ოვალური ან მოგრძო ფორმის, მუქი ლურჯი ფერის, სქელკანიანი. რბილობი საკმაოდ ხორციანი, მკვრივი და წვნიანი აქვს.

სავეგეტაციო პერიოდი 170 დღეა. მტევნის წონა 80-125 გრამს შორის მერყეობს. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 21-24%-ს, მჟავიანობა კი 5-6გ/ლ-ს აღწევს.

წყობილა - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **კახეთი**

გამოიყენება სუფრის წითელი მშრალი ღვინის დასამზადებლად. ღვინო ხასიათდება სხეულიანობით და ინტენსიური შეფერილობით. ითვლება აგრეთვე კარგ საკუბაჟე მასალად სუსტად შეფერილი ჯიშების ღვინოებისთვის. ჯიშის საშუალო ზრდისაა.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ან საშუალოზე დიდი ზომისაა, სამ-ხუთნაკვთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე ქეჩისებურადაა შებუსული. მტევანი საშუალო ზომისაა, კონუსური ფორმის, ზოგჯერ ფრთიანი, საშუალო სიკუმსის, იშვიათად კუმსი. მარცვალი საშუალო ზომისაა, მომრგვალო, მუქი ლურჯი შეფერილობის. კანი თხელი და მკვრივი აქვს. რბილობი ხორციანი და წვნიანია.

სავეგეტაციო პერიოდი 164 დღეა. მტევნის საშუალო წონა 120-140 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 19-20%-ს, მჟავიანობა კი 8.0-10 გ/ლ-ს აღწევს.

ურიშულა - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშები

წახმოშობა: **ჩაჭა-დეჩხუმი** სინონიმი: **ნაგუთნეული, მხგვადოპოხთა (მხგვად-ფოთიანი), ნაგუთნოუხი, ნაკუთნოული, ნაკუთნოუხი**

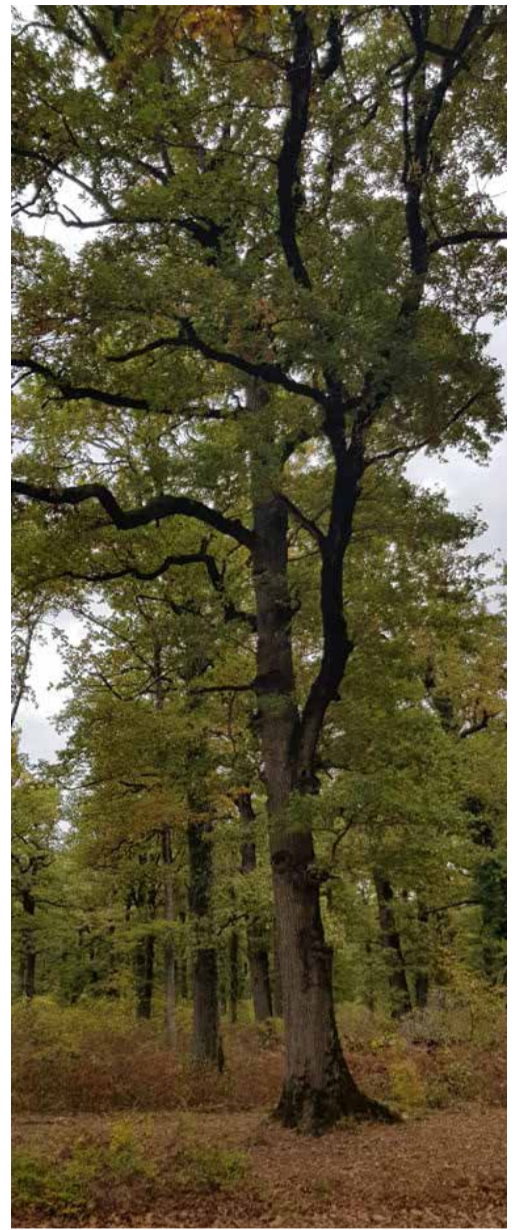
გამოიყენება სუფრის წითელი მშრალი ღვინის დასამზადებლად. ურიშულა საშუალო ზრდისა და საშუალო მოსავლიანია.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ზომისაა, მომრგვალო, სამ-ხუთნაკვთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე თხლადაა შებუსული. მტევანი მცირე ზომისაა, კონუსური, ზოგჯერ ცილინდრულ - კონუსური ან ცილინდრული ფორმის, ფრთიანი, კუმსი ან საშუალო სიკუმსის. მარცვალი საშუალო ზომისაა, ზოგჯერ პატარა, მრგვალი ან მომრგვალო, მუქი წითელი ან მონითალო. კანი სქელი და მკვრივი აქვს. რბილობი წვნიანია, წვენი-შეუფერავი.

სავეგეტაციო პერიოდი 150 დღეა. მტევნის საშუალო წონა 100 გრამია. სრულ სიმწიფეში ყურძნის წვენის შაქრიანობა 17-23%-ს, მჟავიანობა კი 7.5-11გ/ლ-ს აღწევს.

აჭაზეთის დაცული ტერიტორიები

ლური ტყის კორომები იმდენად ძველია, რომ ზოგიერთი ხის ასაკი 250 წელზე მეტსაც ითვლის და საქართველოს ბუნებრივი მემკვიდრეობის ნაწილს წარმოადგენს. სწორედ ამიტომ, უკვე მრავალი წელია, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ, აქტიურად მიმდინარეობს მისი აღდგენა-შენარჩუნების ღონისძიებები.

აჭაზეთის ალკვეთილს კარგი ტურისტული პოტენციალი გააჩნია, რასაც მნიშვნელოვნად ქუთაისთან და თბილისი-ქუთაისის მაგისტრალთან სიახლოვე განაპირობებს. აღსანიშნავია, ქუთაისის აეროპორტის ხელსაყრელი მდებარეობაც, განსაკუთრებით მისი ყოველწლიური განვითარების ფონზე.

ამ შესაძლებლობების გათვალისწინებით, დაცული ტერიტორიების სააგენტო, აჭაზეთში, ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის სამუშაოებს ახორციელებს, რაც ხელს შეუწყობს, როგორც მდიდარი ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებას, ისე ახალი სამუშაო ადგილების შექმნასა და ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

აჭაზეთის ალკვეთილი ვიზიტორებს წლის ნებისმიერ დროს ელის. ზამთარში დათოვლილი უზარმაზარი ხეები, გაზაფხულზე ყვავილობის პერიოდი, შემოდგომის ფოთოლცვენა და ზაფხულის გრილი სიო ასწლოვანი ხეების ჩრდილში დაუვიწყარი მოგონებების შექმნის ადგილია.

აჭაზეთის ალკვეთილი არაჩვეულებრივი ადგილია როგორც ოჯახური პიკნიკის მოსაწყობად ასევე, კარვებით სამოგზაუროდაც. ცეცხლის დასანთებად განკუთვნილი სივრცეები განსაკუთრებულ სიმყუდროვეს ქმნის და ბუნებასთან სიახლოვეს გავრძნობინებს.

იმერეთი - მრავალფეროვანი და მრავალმხრივ საინტერესო კუთხე, უძველესი ისტორიით, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებით, მღვიმეებით, ჩანჩქერებით, დინოზავრის ნაკვალევით, ტაძრებით, საოცრად თბილი და სტუმართმოყვარე ხალხით. იმერეთის გულში, ქუთაისიდან, სულ რაღაც 15 კილომეტრში, ბაღდათისა და ზესტაფონის რაიონში, აჭაზეთის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს.

ულამაზესი პეიზაჟები, უნიკალური მუხნარი, საინტერესო ველური ბუნება - აჭაზეთის ალკვეთილში საოცარ სიახლოვებას მიიღებთ.

აჭაზეთის სახელმწიფო ნაკრძალი 1946 წელს დაარსდა, 2007 წლიდან კი ალკვეთილის სტატუსი მიენიჭა. მისი შექმნის მიზანი იზვიათი სახეობების - იმერეთის მუხისა და ძელქვის შენარჩუნება იყო. სწორედ, აჭაზეთის მუხნარი ასრულებს მნიშვნელოვან როლს იმერეთის კლიმატის გაუმჯობესებაში და შეგვიძლია მას იმერეთის ფილტვები ვუწოდოთ.

50 000 ჰექტრამდე გადაჭიმული უნიკა-

კრწანისის ტყეპარკი - ადგილი, სადაც 121 სახეობის ფრინველს შეხვდებით, იგი ბიომრავალფეროვნების ცხელი წერტილია

თბილისთან ახლოს, სოფელ ფონიჭალას მიმდებარედ შეხვდებით კრწანისის ტყეპარკს, რომელიც ისტორიულად წარმოადგენს გადამფრენ ფრინველთა ტრასასა და წყალმცურავ ფრინველთა დასვენების ადგილს. ტერიტორიაზე აღრიცხულია 121 სახეობის მობინადრე, მობუდარი და მოზამთრე ფრინველი.

ზამთარში, თბილი ქვეყნებისკენ ყველა ფრინველი არ მიგრირებს. ზოგიერთი ფრინველი ცივი ტერიტორიებიდან გადმოფრინდება კავკასიაში და აქ ატარებს ზამთარს, ან უბრალოდ ერთი სარტყლიდან ეშვება დაბლა. ძალიან ბევრი ფრინველი, საერ-

თოდ არ იცვლის ტერიტორიას. მათ რეზიდენტი ფრინველები ეწოდებათ.

ფრინველებს გააჩნიათ მრავალი შესანიშნავი ადაპტაციური უნარი, რომლებიც მათ საშუალებას აძლევს, რომ ყველაზე მკაცრ პირობებშიც კი გადარჩნენ.

2022 წელს ველური ბუნების სააგენტო ტყეპარკში გეგმავს ფრინველებზე დაკვირვების კოშკის მოწყობას და საკვირაო სკოლის გახსნას. ასევე, სააგენტოს ორგანიზებით, კრწანისის ტყეპარკში კოლხური ხობის პოპულაცია აღდგება.

კრწანისის ტყეპარკის მობინადრე ფრინველები:

ოჩოფეხა, ფეხმოჭინა - BLACK-WINGED STILT (HIMANTOPUS HIMANTOPUS)

ფრინველთა მექავიასნაირთა რიგისა. მისი სხეულის სიგრძე 40 სმ აღწევს. აქვს გრძელი ნისკარტი და მაღალი წითელი ფეხები. ზურგი, კეფა, კისრის უკანა მხარე და ნისკარტი შავი, თეთრი მუცელი. კოსმოპოლიტური ფორმაა — გავრცელებულია თითქმის ყველგან. საქართველოში გვხვდება მხოლოდ მიმოფრენისას. ოჩოფეხა ბინადრობს ზღვებისა და ტბების ქვიშნარ ნაპირებზე. ბუდობს კოლონიებად. მაისში დედალი დებს 4 კვერცხს, კრუხობს 25 დღე-ღამე. ოჩოფეხა იკვებება წყლის მწერებითა და მათი მატლებით, თევზებისა და ბაყაყების ქვირით.

ღამის ყაჩაღი - BLACK-CROWNED NIGHT HERON (NYCTICORAX NYCTICORAX)

ფრინველი ყანჩისებრთა ოჯახისა. მისი სხეულის სიგრძეა 60 სმ. შეფერილია უმთავრესად შავად (ლითონისებრი ბზინვარებით), მოთეთროდ და რუხად. გავრცელებულია ევროპის, აზიისა და ჩრდილოეთ ამერიკის სამხრეთ ნაწილში, აგრეთვე აფრიკასა და სამხრეთ ამერიკაში; გვხვდება საქართველოშიც. ზამთრობით აფრიკაში მიფრინავს. ბინადრობს მდინარეების, ტბორებისა და ტბების ნაპირებთან. ბუდობს კოლონიებად, ჩვეულებრივ ხეებზე. დედალი დებს 4-5 მომწვანო კვერცხს; ინკუბაცია 21-22 დღე-ღამე გრძელდება, კრუხობს ორივე მშობელი. იკვებება თევზით, ბაყაყებით, აგრეთვე მცირე ხერხემლიანი ცხოველებით.

ყარანა, ყვითელფეხა - LEAF WARBLER (PHYLLOSCOPUS)

ფრინველთა გვარი ყარანასებრთა ოჯახისა. მათ სხეულის სიგრძეა 10-14 სმ, იწონიან 5-12,5 გ-ს. შეფერილობა მურა ან მომწვანოა, სხეულის ქვედა ნაწილი როგორც წესი ყვითელია, რამდენიმე სახეობას თვალების ზემოთ ღია ფერის „წარბი“ აქვს. გავრცელებული არიან ევროპასა და აზიაში; 1 აზიური სახეობა ალასკამდეც აღწევს. ბინადრობენ სხვადასხვა განედებში - ბუჩქნარიანი ტუნდრიდან მუქნიწვოვან ტაიგამდე. ბუდობენ მიწაზე, ხეებზე ან ბუჩქებზე. ბუდე დახურულია, აქვს გვერდითი შესასვლელი. დებენ 4-8 წინწკლებიან ღია ფერის კვერცხს. კრუხობს უმთავრესად დედალი. ინკუბაცია 12-13 დღე-ღამე გრძელდება. იკვებებიან ობობებით, მწერებით, შემოდგომაზე ზოგჯერ კენკრითაც.

ეროვნული სატყეო სააგენტოს მხარდაჭერით და კომპანია IDS ბორჯომი საქართველოს ინიციატივით, ბორჯომის პლატოს ტერიტორიაზე ტყის აღდგენის პროექტი გრძელდება

საშემოდგომო სამუშაოებზე, პლატოს ტერიტორიას 3000 კავკასიური ფიჭვის ნერგი შეემატა. ღონისძიებას ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

„ეროვნულ სატყეო სააგენტოსა და კომპანიის „ბორჯომი“ წლების თანამშრომლობა აკავშირებს. ამ თანამშრომ-

ლობის შედეგები უკვე თვალსაჩინოა ბორჯომის პლატოს ტერიტორიაზე. აქ წლების განმავლობაში 20 ათას ნერგზე მეტია დარგული კომპანიის მიერ. ეს თანამშრომლობა გრძელდება და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, კომპანია ზრუნავს დარგული ნერგების მოვლის სამუშაოებზეც. მოხარულები ვართ, რომ არსებობენ ასეთი პასუხისმგებელიანი კომპანიები“, - განაცხადა ეროვნული სა-

ტყეო სააგენტოს უფროსის მოადგილემ ნათია იორდანიშვილმა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და კომპანიის ერთობლივი პროექტი ბორჯომის პლატოს ტერიტორიაზე უკვე მეხუთე წელია ხორციელდება. პროექტის #ბორჯომი-გულშემატკივარი ფარგლებში, 4,5 ჰექტარამდე ფართობზე, ჯამში, 23 000-მდე ნერგი დაირგო. პროექტი ნერგების მოვლა-პატრონობის 5 წლიან გეგმასაც ითვალისწინებს.

„მნიშვნელოვანია, რომ ბორჯომის ტყის აღდგენის პროექტს, პანდემიის მიუხედავად უწყვეტად ვგრძელებთ. ამ დროისთვის პროექტის ბორჯომი ბუნების გულშემატკივარის ეგიდით 4.5 ჰექტარი მიწის ნაკვეთი აღვადგინეთ. ბორჯომის ტყის აღდგენა ჩვენი კომპანიის კორპორატიული სოციალური პასუხისმგებლობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულებაა, რითიც ვცდილობთ, ჩვენი წვლილი შევიტანოთ ეკოლოგიის გაუმ-

ჯობესებაში“, - გააცხადა კომპანიის IDS ბორჯომი საქართველოს პრეზიდენტმა ლევან ბაღდავაძემ.

კომპანიის მიზანი ბორჯომის ტყის აღდგენა-განახლება, ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება და ტყის აღდგენის პროცესში საზოგადოების აქტიური ჩართულობის ხელშეწყობაა.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ საქმიანობის შედეგების მოთხოვნით ადმინისტრაციული მიწერილობა 13 სანარმოს წარდგინა

ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის ინსტრუმენტული მეთოდით უწყვეტად განსაზღვრის ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, სამართალდამრღვევის მიმართ 10 000-ლარიანი ჯარიმა მოქმედებს. ქმედების განმეორებით ჩადენის შემთხვევაში კი, ჯარიმის ოდენობა ორმაგდება. სამართალდარღვევის ყოველ მომდევნო ჯერზე ჩადენის შემთხვევაში კი საჯარიმო თანხა 40 000 ლარია. გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის (მათ შორის, გარემოსდაცვითი ნებართვის) პირობების ან ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (მათ შორის, სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით) გათვალისწინებული პირობების დარღვევა გამოიწვევს დაჯარიმებას 5 000 ლარის ოდენობით. გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის (მათ შორის, გარემოსდაცვითი ნებართვის) ან ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის (მათ შორის, სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის) პირობის დარღვევა, რამაც გამოიწვია ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის დადგენილი ნორმების გადამეტება, გამოიწვევს დაჯარიმებას: დადგენილ ნორმაზე 5-ჯერამდე გადამეტების შემთხვევაში - 5 000 ლარის ოდენობით; დადგენილ ნორმაზე 5-დან 10-ჯერამდე გადამეტების შემთხვევაში - 15 000 ლარის ოდენობით; დადგენილ ნორმაზე 10-ჯერ და მეტი ოდენობით გადამეტების შემთხვევაში - 45 000 ლარის ოდენობით.

საქართველოს გარემოსდაცვითი პოლიტიკის უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტები ატმოსფერული ჰაერის გაუმჯობესება, გარემოსდაცვითი სტანდარტების ევროპულ მოთხოვნებთან დაახლოება, სანარმოებში საერთაშორისო გარემოსდაცვითი სტანდარტების დანერგვა და სანარმოთა გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის გაზრდაა. სწორედ ამ მიზნით, 2021 წელს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიცირებით, მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო ცვლილებები ამოქმედდა. მათი მთავარი შედეგი გარემოსდაცვითი სამართალდარღვევების პრევენცია და შემაკავებელი გარემოს გაუმჯობესება, ასევე - მაკონტროლებელი ორგანოს, სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის საქმიანობის ეფექტურობის ამაღლებაა.

ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირებისა და პრევენციის მიზნით, საკანონმდებლო ცვლილებების თანახმად, სანარმოებს ახალი ვალდებულებები დაეკისრა. მათ შორის - ჰაერში გაფრქვევების ფილტრაციისა და თვითმონიტორინგის სისტემებით აღჭურვა, რაც უზრუნველყოფს სამრეწველო სექტორიდან გარემოზე მავნე ზემოქმედების მინიმუმამდე შემცირებას. 2021 წლის 1 ივნისიდან, დაბინძურების სტაციონალური წყაროებიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების უწყვეტი ინსტრუმენტ-

რული თვითმონიტორინგის ელექტრონული სისტემის (airMonitoring) ამოქმედების შემდეგ, სისტემის ცენტრალურ საცავში, მონაცემების უწყვეტად მიღება ხორციელდება უწყებ მონიტორინგს დაქვემდებარებული მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების წყაროებიდან, მათზე დამონტაჟებული მონაცემების მეშვეობით. საქმიანობის სუბიექტი ვალდებულია, თვითმონიტორინგის ელექტრონულ სისტემაში დარეგისტრირების მიზნით მიმართოს დეპარტამენტს და წარმოადგინოს რეგისტრაციისთვის სავა-

ლდებულო მონაცემები, მათ შორის მონაცემები უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის წარმოებისთვის საჭირო მონაცემების თაობაზე. ამ ეტაპზე, სისტემაში რეგისტრირებულია 5 კომპანია - „ჯორჯიან მანგანუმი“ (ფერო), გარდაბნის თბოსადგური 2, გარდაბნის თბოსადგური, „სი ფი აი ჯორჯია“ (იზოტოპების წარმოება), „ჰაიდელბერგცემენტ ჯორჯია“ (კასპის ცემენტის ქარხანა, ასახულია სისტემაში არასრულად).

საქმიანობის სუბიექტების მიერ მიმდინარეობს მუშაობა აღნიშნული ვალდებულების შესრულების მიზნით, მათ შორის, შესაბამისი ელექტრონული სერვისის მომზადებისთვის. ამასთან დაკავშირებით, სამინისტრო და გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი კომპეტენციის ფარგლებში უწევს მათ შესაბამის კონსულტაციას. მიღებული მონაცემების სისტემატიზაციასა და კონტროლის პროცედურების გამარტივების, დარღვევების დროულად გამოვლენისა და რეაგირების, ასევე ზენორმატიული გაფრქვევების პრევენციის მიზნით, ასევე მიმდინარეობს ელექტრონული სისტემის შემდგომი განვითარება, (შესაბამისი რეპორტირინგის მოდულების შემუშავება).

გაიზარდა სანქციები სამრეწველო ობიექტებიდან გადაჭარბებული გაფრქვევისთვის, აირმტვერდამჭერი სისტემის არქონის ან გამოუყენებლობისთვის და ასევე - გარემოსდაცვითი გადანყვებილების პირობების დარღვევისთვის/გადანყვებილების გარეშე საქმიანობისთვის.

მავნე ნივთიერებების ორგანიზებული გაფრქვევისას დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ

აირმტვერდამჭერი მონაცემების გაუმართაობის შემთხვევაში, სამართალდამრღვევი 1000-დან 10 000 ლარამდე დაჯარიმდება. ქმედების განმეორებით ჩადენისას ჯარიმის მაქსიმალური ოდენობა გაორმაგდება. იმ შემთხვევაში კი, თუ სუბიექტი აირმტვერდამჭერ მონაცემების საერთოდ არ იყენებს, 5000-15 000-ლა-

ტვილში, თბილისსა და ზესტაფონში („მარტინ-სტონი“, „ნიუ კოქსი“, „ეკომიქსი“), ნავთობპროდუქტების საცავი თბილისში („ავზი 94“), მეფრინველეობის საწარმო ბოლნისში („სავანეთი 99“) და სოკოს საწარმო გარდაბანში („თეთრი ქუდი“).

სულ 2021 წელს 9 თვის მონაცემებით განხორციელდა რეგულირების ობიექტების (ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის ლიცენზიის, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების/ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მქონე სუბიექტების, გარემოსდაცვით ტექნიკურ რეგლამენტებს დაქვემდებარებული საწარმოების) 1939 ინსპექტირება, მათ შორის, გეგმიური და არაგეგმიური 61 შემოწმება.

დეპარტამენტი აგრძელებს ამ მიმართულებით კანონის აღსრულებას. მათ

რიანი ჯარიმის გადახდა მოუწევს. განმეორებით შემთხვევაში, სანქცია - ჯარიმის მაქსიმალური ოდენობის გაორმაგებული თანხის გადახდაა. თუ სუბიექტს აირმტვერდამჭერი მოწყობილობები საერთოდ არ აქვს, 10 000-დან 20 000 ლარამდე ჯარიმას გადაიხდის. განმეორებით შემთხვევაში კი - ჯარიმის მაქსიმალური ოდენობის გაორმაგებულ თანხას.

რეგულირების ობიექტების გეგმურ თუ არაგეგმურ შემოწმებას დეპარტამენტი სისტემატურად ახორციელებს. საკანონმდებლო ცვლილებების შემდეგ, დეპარტამენტის მიერ, დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის ინსტრუმენტული მეთოდით უწყვეტად განსაზღვრის ვალდებულების შესრულებლობის გამო, 50 საწარმოს მიმართ (მათ შორის რუსთავში მოქმედი 28 საწარმო) შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ შესაბამისი ოქმები. 44 საწარმო 10 000, 15 000 და 30 ათასი ლარით უკვე დაჯარიმდა. 6 საქმე კი - განხილვის პროცესშია. სამართალდარღვევები გამოვლენილია რუსთავში, გარდაბანში, კასპში, ქარელში,

მცხეთაში, ქუთაისში, ზესტაფონში, თერჯოლასა და თბილისში მოქმედ სხვადასხვა მიმართულების საწარმოებში. შესაბამისი სასამართლოების მიერ კი, ადმინისტრაციული სახდელეები დაეკისრა მათ შორის ისეთ მსხვილ კომპანიებს, როგორებიცაა „რუსთავის ფოლადი“, „ჯეოსთილი“, „რუსელოისი“, „ჰაიდელბერგ ცემენტ ჯორჯია“, „რუსთავის აზოტი“, „ფერო ელოის ფროდაქშენი“, „ეი-ემ-ბი ალოისი“, „მეგა ცემენტი“, „ევროცემენტი“, „მაგნუმ გრუპი“, „ამბიკონ სტილსი“, „ჯი თი ემ გრუპი“ და სხვა.

აირმტვერდამჭერი მოწყობილობების ექსპლუატაციის წესების დარღვევის ან/და ამ მოწყობილობების გაუმართაობის, აღნიშნული მოწყობილობების გამოუყენებლობის ან უქონლობის ფაქტებზე 2021 წლის 1 ივნისის შემდგომ, 13 საწარმოს მიმართ შედგა ოქმები „ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის“ 78-ე მუხლის შესაბამისად. ამ საწარმოების უმრავლესობა რუსთავში ოპერირებს („რუსთავის ფოლადი“, „ჯეოსთილი, რუსელოისი“, ახალი ტექნოლოგიები), თუმცა სამართალდარღვევები გამოვლენილია გარდაბანში (შპს მაპა), ქუთაისსა („ამბიკონ სტილსი“) და „თბილისშიც“ („წარმოება-2016“, „ჰოლდინგი“, „ი/მ ზაზა იარაჯული“).

მნიშვნელოვანია, რომ 2021 წლის სექტემბრიდან, გაიზარდა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საქვეუწყებო დანებსების უფლებამოსილება და ხსენებული სამართალდარღვევების გამოვლენის შემთხვევაში, დეპარტამენტს, გარემოების სრულ აღმოფხვრამდე, ობიექტებისთვის შესაბამისი ქმედების სრულად ან ნაწილობრივ შეზღუდვის უფლება მიენიჭა. უფლებამოსილების გაზრდის შემდეგ, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ, საქმიანობის შეჩერებაზე ადმინისტრაციული მიწერილობები წარედგინა რეგულირე-

ბის 13 ობიექტს. მათ შორის ისეთებს, როგორიცაა - ცემენტის საწარმოები რუსთავსა და კასპში („მეგა ცემენტი“, „მაგნუმ გრუპი“), მეტალურგიული საწარმოები გარდაბანში, ზესტაფონსა და ქუთაისში („რუსთავი სთილ კორპორეიშენ კომპანი“, „ჯორჯია მეტალი“, „ამბიკონ სტილსი“), გაჯის საწარმოები თბილისში („წარმოება-2016“, ი/მ „ზაზა იარაჯული“), კირქვის, ქვანახშირისა და საღებავების საწარმოები მარ-

შორის, ჩატარებული ინსპექტირების შედეგად გამოვლენილი დარღვევების აღმოფხვრისათვის რეგულირების ობიექტებს წარედგინათ შესაბამისი ადმინისტრაციული მიწერილობები და დაუდგინდათ კონკრეტული ღონისძიებები და შესრულების ვადები, ასევე განხორციელდა და მომავალშიც გაგრძელდება გადამოწმება, რამდენად შესრულდა კომპანიების მიერ მიწერილობით დადგენილი ვალდებულებები.

რა ღონისძიებები უნდა გავატაროთ შემოდგომაზე ხეხილის მსხმოიარე და ახალ გაშენებულ ბაღებში? რა მნიშვნელობა აქვს სხვა-ფორმირებას და რა ტიპის გასხვლას ენიჭება უპირატესობა? როგორ გადავატანინოთ ზამთრის ყინვები მცენარეებს და როდის დავრგაოთ ნერგები?

ამ და სხვა საინტერესო საკითხებზე სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მეხილეობის კვლევის სამსახურის უფროსი **ზვიად ბობოქაშვილი** საუბრობს.

ბ-ნო ზვიად, ხოვასაც შემოგომაზე, ხეხილის მსხმოიარე ბაღში მოვიჩინოთ აქტიუხ სამუშაოებს და ხილიც დავაბინავთ, ხა სამუშაოები უნდა გავაგაყოთ შემდეგ?

მსხმოიარე ბაღში, სავეგეტაციო სეზონის დასასრული არ ნიშნავს აგროსამუშაოების დასასრულს. ამ პერიოდში, მცენარეების მოსვენების პერიოდში, დგება რამდენიმე მნიშვნელოვანი აგროტექნიკური ღონისძიების ჩატარების დრო. მოსავლის აღების შემდეგ, განსახორციელებელი სამუშაოებიდან უპირველესი ღონისძიებაა: ნაქარი, მინაზე ჩამოცვენილი და მიმოფანტული ნაყოფების აკრეფა და გატანა ბაღიდან. ასევე საჭიროა, ხეზე შერჩენილი ე.წ მუმიფიცირებული ნაყოფების მოცილება და გატანა.

იმის გათვალისწინებით, რომ ეს ღონისძიება მეხილე-ფერმერებისთვის დამატებით სამუშაოს წარმოადგენს, ზოგჯერ დამწყები ფერმერები არ აქცევენ ამას სათანადო ყურადღებას. პირიქით, ზოგიერთს აქვს ასეთი მოსაზრება, რომ

თითქოს ჩამოცვენილი ნაყოფებიდან ნეშომპალა წარმოიქმნება და მისი დატოვება ბაღში უკეთესია. ეს საფუძველშივე მცდარია, რადგან ნაყოფების დეგრადაციის პროცესის დროს, შეიძლება რაიმე სახის სარგებელი გვექნოდეს ნიადაგის განოყიერების კუთხით, მაგრამ მათი ბაღში დატოვება, გაცილებით მეტი ზიანის მომტანია, ვიდრე სარგებლის.

თითოეული ნაქარი, დაზიანებული და მუმიფიცირებული ნაყოფი არის სხვადასხვა სახის სოკოვანი დაავადების საკმაოდ კარგი წყარო და ასევე მღრღნელების სასურველი საკვები. რაც რეალურად ნიშნავს, რომ ბაღის სანიტარული მდგომარეობა უარესდება და მღრღნელების პოპულაცია მნიშვნელოვნად მატულობს ბაღში. მღრღნელები, როგორც წესი არ კმაყოფილდებიან ნაყოფებით და ხეების ფესვებს ღრღნიან და პრაქტიკულად ახმობენ მცენარეებს. ვაშლის თანამედროვე ბაღებში, გამოყენებულ კლონურ და თესლნერგ საძირებს აქვთ გამოკვეთილი ტკბილი გემო, რის გამოც ასეთი ბაღები თავგებისთვის მეტად მიმზიდველია. ამიტომ, ნაქარის დატოვებამ ბაღში შეიძლება მღრღნელების სერიოზული შემოტევა გამოიწვიოს. გვაქვს შემთხვევები, როდესაც თავგები მთლიანად ახმობენ მთელ ბაღს ფესვების დაზიანებით.

მეორე ღონისძიება, რომელსაც ამ პერიოდში ვახორციელებთ არის, ფოთოლცვენის შემდეგ ფოთლების მოგროვება, გამოტანა და მათი დეკომპენსირება კომპოსტირების ან სხვა რომელიმე საშუალებით. მინაზე ჩამოცვენილი ფოთლებიც სხვადასხვა სახის დაავადებების, მოზამთრე სტადიების სოკოების მნიშვნელოვანი წყაროა. სხვათაშორის, ხალხურ გამოცდილებას თუ გავითვალისწინებთ, ძველი გამოცდილი მებაღეები აგროსანიტარულ ღონისძიებებს

აუცილებლად ახორციელებდნენ, რაც შემდგომში, მნიშვნელოვნად ამცირებდა მცენარეთა დაცვის საშუალებების გამოყენების საჭიროებას. რა თქმა უნდა, დიდ სამრეწველო ბაღებში ამ ღონისძიების ჩატარება შედარებით რთულია, თუმცა უკანასკნელ ხანს ხელმისაწვდომი გახდა სპეციალური აგრეგატები ფოთლების აკრეფის ფუნქციით. თუ ამის საშუალება არ არსებობს, შესაძლებელია მინაზე ჩამოყრილი ფოთლების სადებიზინფექციო ტიპის ხსნარით დამუშავება, მაგალითად რეკომენდებულია აზოტოვანი სასუქის - ურეა-კარბამიდის 4-6%-იანი ხსნარის გამოყენება. ამ დროს მინაზე დაყრილ ფოთლებზე ხდება დასხურება, რაც ხელს უწყობს სოკოს სპორების განადგურებას და ბაღში აგროსანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

თავისთავად, შემოდგომა კარგი პერიოდია გასხვლითი ღონისძიებების დასაწყებად. გასხვლის დაწყება დამოკიდებულია, იმაზე, თუ რომელ რეგიონში ვიმყოფებით: შედარებით თბილ რეგიონებში, როგორცაა დასავლეთ საქართველო, კახეთი, ქვემო ქართლი, შიდა ქართლის ზოგიერთი რაიონი, ეს ღონისძიება შეიძლება თამამად დავიწყოთ, თუმცა ისეთ ადგილებში, სადაც მაღალი ალბათობაა, რომ ზამთარი შედარებით მკაცრი იქნება (ზღვის დონიდან 800 - 900 მეტრი და ზემოთ ადგილები), უმჯობესია თავი შევიკავოთ და დაველოდოთ იანვრის გავლას. გასხვლას ფოთოლცვენის შემდეგ ვიწყებთ, შესაძლებელია უფრო ადრეც დავიწყოთ, თუმცა ამ დროს, უფრო რთულია ხოლმე იდენტიფიცირება რომელი ტოტი ექვემდებარება გასხვლითი ოპერაციის ჩატარებას, ამიტომ აჯობებს, ეს აგროღონისძიება ფოთოლცვენის შემდეგ, საორიენტაციოდ 10 -20 ნოემბრის შემდეგ დავიწყოთ. თუ ყინვიანი (-2,-5, -7°C და მეტი გრადუსი) დღეებია მოსალოდნელი, რაღა თქმა უნდა, თავი უნდა შევიკავოთ გასხვლითი ღონისძიებების ჩატარებისგან. ამის შემდეგ, ბოლო სამუშაო, რომელსაც გვიან შემოდგომაზე მეურნე ახორციელებს, არის ბაღის გასუფთავება ნახსლავი ტოტებისგან, რაც ბაღიდან გატანით ან მუ-

ღჩერ-სათიბელის საშუალებით, დაქუცმაცების გზით შეიძლება შესრულდეს.

თუ გვაქვს ახლად გაშენებული ბაღი, 1 ან 2 წლიანი ნახევრები, ამ შემთხვევაში ხა ღონისძიებები უნდა გავაგაყოთ ბაღში?

ხეხილი ახალგაზრდა ასაკიდან ზრდასრულ ასაკამდე სტადიურად განსხვავებულ პერიოდებს გადის, მაგრამ ძირითადი ღონისძიებების თანმიმდევრობა მაინც ერთი და იგივეა. ახალგაზრდა ბაღშიც, მოსვენების პერიოდში, ვატარებთ იმავე ღონისძიებებს, რაზეც უკვე ვისაუბრეთ - ეს არის ფოთლების გატანა, ძირს ჩამოცვენილი ნაქარის აკრეფა, გასხვლითი ოპერაციების ჩატარება და სხვა. ზოგადად, ხეხილის ბაღში გვაქვს რამდენიმე ძირითადი აგრო ოპერაცია, რომელსაც აუცილებლად ვახორციელებთ სავეგეტაციო წლის განმავლობაში, შესაბამისი ფენოლოგიური ფაზის მიხედვით: გასხვლა-ფორმირება, განოყიერება-სასუქების შეტანა, ნაყოფების დანორმება, მწვანე გასხვლის ჩატარება, მორწყვა, მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების განხორციელება, სარეველების კონტროლი რიგთაშორისებში და რიგებში და სხვა.

ბევრი ვისაუბრებთ ხეხილის ბაღში გასაგაყებელ სხვლა - ფორმირების ღონისძიებაზე. საინტერესოა სხვლის ხა ძირითადი მეთოდები ახსებობს და ხომელ კუდგუხაზე ხომელ მეთოდს მივმართავთ?

საინტერესოა, რომ გასხვლასთან დაკავშირებით ხშირად არაერთგვაროვანი მიდგომა გვაქვს მეხილე-ფერმერებს შორის, გამოცდილ ფერმერებს თავისი მეთოდები აქვთ ხოლმე შემუშავებული. თუმცა, უნდა აღვნიშნოთ, რომ ძირითადად სხვლა - ფორმირების 2 ფუნდამენტური მეთოდი არსებობს და ყველა სხვა, მათი სხვადასხვა ტიპის მოდიფიკაციაა.

პირველი, ეს არის ყველაზე ძველი და გავრცელებული მეთოდი - ჯამისებური ტიპის მსხმოიარობა, როდესაც შტამბიდან რამდენიმე დედა ტოტი სხვადასხვა კუთხით გამოდის და ვარჯს ჯამისებურ ფორმას ვაძლევთ. ასეთი ტიპის გასხვლის მეთოდს ძირითადად კურკოვან ხილში ვიყენებთ, როგორცაა ატამი, გარგარი, ალუბალი, ქლიავის კონკრეტული ჯიშები და სხვა, ზოგ შემთხვევაში შესაძლებელია გამოყენებულ იქნას სხვა ხეხილოვან კულტურებში.

მეორე მიდგომა არის ლიდერული ტიპის ფორმირება, რომელიც თანამედროვე ინტენსიური ბაღების საფუძველია. ვაშლის კულტურაში პრაქტიკულად ერთადერთი ფორმირების ხერხია, მსხლის ბაღებშიც ასევე ცენტრალური ლიდერული ტიპის ფორმირებას მივსდევთ. ამ მეთოდის არსი არის ის, რომ ჯამისებური ფორმირებისგან განსხვავებით, სადაც ოთხი - ხუთი დედა ტოტი გვაქვს, აქ მხოლოდ ერთი, ცენტრალური, ვერტიკალურად მიმართული ლიდერული ღერძი გვაქვს, რომლიდანაც ტოტები შედარებით გაშლილი კუთხით გამოდის.

**ხეხილის ბაღის გაშენება ხდება ხო-
გოხც გვიან შემოდგომაზე, ასევე
გაზაფხულზე. ხა უპიჩაგვსობა აქვს
გვიან შემოდგომაზე ბაღის გაშენე-
ბას?**

ხშირად არის დისკუსია, თუ რომელ პერიოდში ჯობია დარგვა. აღსანიშნავია, რომ, თუ ინფრასტრუქტურულად ბაღი გამართულია, წვეთოვანი ირიგაცია მოწყობილია და ყველა აგროტექნიკური ღონისძიება ჩატარებულია ადეკვატურად, საშემოდგომო და საგაზაფხულო დარგვას შორის დიდი სხვაობა ნაკლებად არის. თუ საშემოდგომო და საგაზაფხულო დარგვას შორის, ივნისის თვეში ჯერ კიდევ სხვაობა ჩანს, როგორც წესი, წლის ბოლოს, იმის გარკვევა თუ რომელი ნერგი დაირგო გაზაფხულზე და რომელი გვიან შემოდგომაზე, პრაქტიკულად შეუძლებელია.

საშემოდგომო დარგვის უპირატესობა ის, რომ ამ პერიოდში მას წყლის აქტიური დასხმა ნაკლებად სჭირდება. საშემოდგომო დარგვის დროსაც ვასხავთ წყალს, თუმცა მცირე რაოდენობით, 3 – 5 ლიტრი იმისთვის, რომ მიწა ფესვთან ახლოს მივიდეს. ამ დროს შედარებით ნაკლები შრომა უწევს ფერმერს, ასევე უფრო მეტია გახარების ალბათობაც, რადგან ნერგი ზამთრის პერიოდში ტენით უზრუნველყოფილია.

გაზაფხულზე დარგვას მეტი ყურადღება სჭირდება, რომ ფესვები მიწაში ტენიან პირობებში მოხვდეს. ნერგის საგაზაფხულო დარგვის შემდეგ, მინიმუმ 24 – 26 დღის განმავლობაში ფესვი უნდა იყოს ტენიან მიწაში. გასათვალისწინებელია, რომ დარგვის შემდეგ პირველ-მეორე დღეს აუცილებლად უნდა მოირწყოს ნერგი. იმისთვის, რომ ნერგმა გაიხაროს, ასევე აუცილებელია მორწყვა მე-3-4, მე-7-8 და მე-10 -14 დღეს. თუ ბაღში მოწყობილია წვეთოვანი ირიგაცია, შეგვიძლია ახლად გაშენებული ბაღის 2 დღეში 4-6 საათით მორწყვა. ამ შემთხვევაში პროცესი უფრო გამარტივებულია და შედეგით თითქმის გარანტირებული.

ხეხილის ნერგების საშემოდგომო დარგვის პერიოდი დაახლოებით ნოემბრის დასაწყისიდან იწყება, ხოლო საგაზაფხულო პერიოდში, 15 თებერვლიდან. ზამთრის ცივი კლიმატის პირობებში უპირატესობა ენიჭება საგაზაფხულო დარგვას, თბილ რეგიონებში, თავისთავად, დარგვის დაწყება შემოდგომიდან არის შესაძლებელი.

ინტენსიურ ბაღებში, სადაც მცენარეების მჭიდროდ დარგვის გამოხატული ტენდენცია გვაქვს, ლოგიკურად მივყვებით ცენტრალურ-ლიდერულ ფორმირებას, აქ ხეებს 1 მეტრ დისტანციაზე, ზოგჯერ უფრო ახლოს ვრგავთ ერთმანეთთან, ამიტომ სხვა ალტერნატივაც არ არსებობს. საგულისხმოა, რომ ლიდერული ფორმირების მეთოდები ნელ-ნელა სხვა კულტურებზეც იცდება, როგორცაა, მაგალითად, ატამი, გარგარი, ქლიავი, ბალი და სხვა.

საყურადღებოა, რომ უკანასკნელი ათწლეულის მანძილზე, ვაშლის კულტურაში აქტიურად მუშავდება გასხვლის ახალი, ინოვაციური მიდგომა, რომელსაც ბრტყელი ბაღი ეწოდება. ასეთი ფორმირების ბაღს 2D ბაღსაც ეძახიან, კლასიკური ჩვენი ბაღი სამ განზომილებაშია. წარმოდგენილი მეთოდი კი ბრტყელი ხის მიღებას ითვალისწინებს. ეს ტექნოლოგია, ვფიქრობ, რომ ძალიან საინტერესოა და 10 წლის წიწილში ეს მიდგომაც მნიშვნელოვან ადგილს დაიკავებს. ამ კუთხით, ჩვენი სამსახურის მიერ, კვლევითი სამუშაოები უკვე დაწყებულია და იმედი გვაქვს, რომ უახლოეს მომავალში ჩვენს ფერმერებს საინტერესო ტექნოლოგიას მივაწვდით. ეს არის მულტილიდერული ტიპის ფორმირება, რომელიც გარკვეულწილად ვაზის გიუოს ტიპის გასხვლას წააგავს. ამ დროს ერთმანეთის მოპირდაპირედ 2 ჰორიზონტალური ძირითადი ტოტი ფორმირდება, რომლებიდანაც 20-30 სმ-ის დაშორებით, ვერტიკალურად აყალიბებენ 6 – 10 მინი ლიდერს. მოცემული მიდგომა ითვალისწინებს 1 ჰა-ზე 16 000 - 20 000 მინი ლიდერის შექმნას, ერთ მინი ლიდერზე 5-8 კგ მოსავლის მიღების შესაძლებლობით. შესაბამისი 100 -150 ტონა/ჰა და მეტი მოსავლის მიღების რესურსით.

**შევაჩიე საშემოდგომო გასხვ-
ლისთვის კახგი ამინდი და ხამდენიმე
დღეში მოყინა. ხა უნდა გავაკეთოთ
ასეთ შემთხვევაში?**

გასხვლის შემდგომ -2 -3 -4°C გრადუსის ყინვა მცენარეს ზიანს არ აყენებს. რა თქმა უნდა, თუ ეს არის -10-12°C გრადუსი, ამან გარკვეულად შეიძლება დააზიანოს მცენარე, აქედან გამომდინარე თვალყური უნდა ვადევნოთ ამინდის პროგნოზს. მეტეოპროგნოზის მიხედვით თუ მომდევნო 10-12 დღის განმავლობაში მოსალოდნელია დიდი ყინვები, უმჯობესია გასხვლის ღონისძიების ჩატარებისგან თავი შევიკავოთ.

**ხაც შეეხება ყინვებს ხეხილის ბაღ-
ში. თუ ძლიეხ დაეცა გემპეხაგუხა ხა
ღონისძიებებს ვაგაჩებთ?**

როგორც იცით, ძირითადად ორი ტიპის ყინვაა გავრცელებული, ერთია საგვიანო საგაზაფხულო წაყინვები, რომელიც ერთ-ერთი ყველაზე უფრო საშიშია. ეს ძირითადად აპრილის თვეში ხდება, რომელიც მოყვავილე მცენარეს გვიზიანებს. მეორე არის ზამთრის ყინვები. თითოეულ კულტურას გააჩნია თავისი ზამთარგამძლეობის კონკრეტული ზღვარი. ერთ-ერთი ყველაზე ზამთარგამძლე - ვაშლის კულტურაა, რომლის ყინვაგამძლეობა -27-30°C გრადუსია, -22-24°C-ზე მისი ერთწლიანი ტოტები ზიანდება, მაგრამ თვითონ მცენარე - არა. ასევე ყინვაგამძლეობით გამოირჩევა ქლიავიც. თუ ზამთარში ასეთი დიდი ყინვები არ იქნება, თუნდაც ახალ გაშენებულ ბაღზე, შეგვიძლია მშვიდად ვიყოთ.

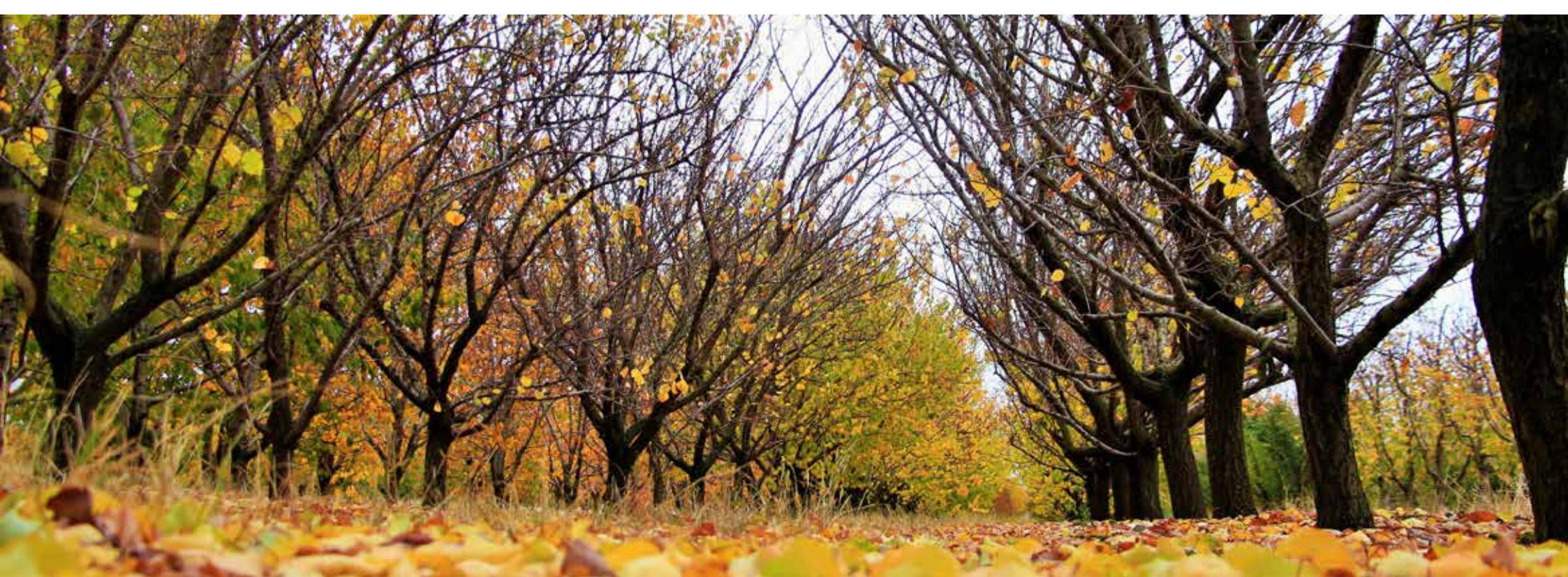
ზამთარგამძლეობის მიხედვით შედარებით ნაკლებ გამძლეა ატამი, რომლის ყინვაგამძლეობა დაახლოებით -18-დან -21°C გრადუსამდეა. ატმის გავრცელებასაც რომ შევხედოთ, ისეთ ზონებში სა-

დაც დიდი ყინვებია, ატმის კულტურა არ გვხვდება. გურჯაანის მუნიციპალიტეტი, რომელიც წამყვანია ატმის წარმოებით, პრაქტიკულად ასეთი ყინვა არ არსებობს. ამიტომ -8-10°C გრადუსი ყინვა ატმის წარგობას ვერაფერს დააკლებს.

მესამე ჯგუფი ყინვაგამძლეობის მხრივ არის სუბტროპიკული და ნახევრად სუბტროპიკული კულტურების ჯგუფი, რომლებიც შედგება ისეთი კულტურებისგან, როგორცაა აღმოსავლური ხურმა, ბრონეული, ზეთის ხილი და ლეღვი. ამ კულტურების გამძლეობა -12 -14°C გრადუსის ფარგლებშია. იმ ადგილებში, სადაც ყინვა -17°C-ზე ჩამოდის, მაგალითად, აღმოსავლური ხურმის წარგობა არ არსებობს.

ზოგადად, ზამთრის ყინვები, საქართველოს ეკოლოგიური პირობებიდან გამომდინარე, ჩვენი მეხილეობის სექტორისთვის არ მიიჩნევა მნიშვნელოვან პრობლემად. მაგრამ, მოდით დავუშვათ და მოხდა ისე, რომ ძალიან დიდი ყინვა მოვიდა და დააზიანა მცენარე. ასეთ შემთხვევაში, ადრე გაზაფხულზე, როდესაც ზამთრის ყინვები დამთავრდება, ხდება მცენარეების ტოტების შემოწმება. ტოტებზე ძალიან კარგად ჩანს ყინვით დაზიანება, რომ გადაჭრით, შუაგული არის გაშავებული, ან გარე ნაწილები გამუქებული. ასეთ დროს ხდება ყინვისაგან დაზიანებული ტოტების დამოკლება და გასხვლა, რადგან დაზიანებული ადგილები ხმება, ან სხვადასხვა ტიპის დაავადებები იჭრება, მაგალითად, როგორცაა ბოტრიოსფერია, რომელიც შემდეგ მცენარეს მნიშვნელოვნად აზიანებს.

სამწუხაროდ, ზამთარში ყინვისგან თავის დასაცავი სპეციალური ღონისძიების ჩატარება შეუძლებელია, ერთადერთი რასაც ვაკეთებთ, გაზაფხულზე ვამოწმებთ და მცენარის დაზიანებული ნაწილების გასხვლას ვანარმოებთ.

განათლება გარემოსდაცვითი მმართველობისთვის

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი გარემოსდაცვითი და აგრარული ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით აქტიურად მუშაობს, როგორც საერთაშორისო გარემოსდაცვითი ორგანიზაციების მიერ დაფინანსებული პროექტების განმახორციელებელი უწყება.

2021 წელს „გაეროს განვითარების პროგრამასა (UNDP) და სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრს შორის განხორციელდა პროექტის მმართველობის რეფორმის ფონდის (GRF) ინიციატივა „გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის (EIEC) შესაძლებლობების გაძლიერება მისი სერვისებისა და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და ეროვნული კანონმდებლობით ნაკისრი ვალდებულებების ეფექტიანად განხორციელების მიზნით“. აღნიშნული პროექტი მიზნად ისახავდა გარემოსდაცვით მენეჯმენტში კარგი მმართველობის პრინციპების გაცნობასა და დამკვიდრების ხელშეწყობას ისეთი ეფექტური საშუალებებით, როგორებიცაა გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის საკითხთან დაკავშირებული სახელმწიფო უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება,

სხვადასხვა დაინტერესებული მხარეებისათვის გარემოსდაცვითი განათლების გაუმჯობესება და ცნობიერების ამაღლება. აღნიშნული მიზნების მისაღწევად პროექტი ითვალისწინებდა შემდეგ აქტივობებს: გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის აღსრულების მიზნით შესაძლებლობების გაძლიერება; დაწყებით სასკოლო განათლებაში გარემოსდაცვითი და აგრარული პროგრამის ინტეგრირება; ცენტრის შიდა შესაძლებლობების შეფასება და განვითარების საჭიროებების განსაზღვრა; მდგრადი განვითარებისკენ მიმართული საკომუნიკაციო და საზოგადოების ცნობიერების ასამაღლებელი კამპანია გარემოს დაცვის შესახებ.

„მმართველობის რეფორმის ფონდის“ ქვეპროექტის ფარგლებში განხორციელებული აქტივობების შესახებ დეტალურად ისაუბრა გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის დირექტორმა, თამარ ალადაშვილმა.

„ჩხოვეტის ფაჩვებში ხას ითვალისწინება გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის საკითხთან დაკავშირებული შესაძლებლობების გაძლიერების კომპონენტი?“

გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობა არის ერთ-ერთი უმთავრესი მექანიზმი, რომელიც საშუალებას აძლევს გარემოსდაცვითი მონიტორინგის მექანე შესაბამის

სახელმწიფო უწყებებს აკონტროლონ და ეფექტურად შეაფასონ გარემოს დაბინძურება. გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ძირითადი როლი გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ საქართველოს მთავრობის დადგენილებების პროექტების მომზადება, საზოგადოებისთვის გაცნობა და შესაბამისი უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერება იყო.

შემუშავდა „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ კანონის ხუთი კანონქვემდებარე აქტი. აღნიშნული დადგენილებების შესახებ გაიმართა საჯარო განხილვა, სადაც მონაწილეობის შესაძლებლობა ყველა დაინტერესებულ პირს ჰქონდა. საჯარო განხილვები ხელს უწყობს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დაინტერესებული საზოგადოების წარმომადგენელთა მათქმალურ ჩართულობას. მონაწილეებმა კანონთან მიმართებაში თავიანთი მოსაზრებები წარადგინეს.

„გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ კანონი, რომელიც 2021 წელს დამტკიცდა, „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპს ეფუძნება და მისი მიზანი გარემოსთვის ზიანის მიყენებასთან დაკავშირებული საკითხების პრევენციის და აღმოფხვრის ხელშეწყობაა. კანონის თანახმად, თუ საწარმო, საქმიანობის შედეგად, მნიშვნელოვნად დააზიანებს გარემოს, ის თა-

ვად იქნება ვალდებული, გაიღოს საჭირო ფინანსური რესურსი და აღმოფხვრას გარემოსთვის მიყენებული ზიანი.

„ჩა ლონისძიებები განხორციელდა სასკოლო სივრცეში გარემოსდაცვითი და აგარული განათლების ინტეგრირებისთვის?“

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის მიერ შემუშავებული სახელმძღვანელოების „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ მიხედვით, შეიქმნა ტრენინგმოდული. აღნიშნული მოდულით ცენტრის მიერ პროექტის ფარგლებში გადამზადდა მთელი ქვეყნის მასშტაბით დაწყებითი საფეხურის 1655 მასწავლებელი. ასევე, შეიქმნა ასინქრონული სწავლების მოდელი, რომლის საშუალებითაც დამოუკიდებლად გადამზადდებიან მასწავლებლები.

„ჩა აქტივობები განხორციელდა საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების მიზნით?“

სხვადასხვა გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებით გაიმართა ცნობიერების ასამაღლებელი საინფორმაციო შეხვედრები, როგორც მოსწავლეებისთვის და მასწავლებლებისთვის, ასევე, ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების და კერძო სექტორის წარმომადგენლებისთვის. პროექტის ფარგლებში ატმოსფერული ჰაერის შესახებ ცნობიერების ამაღლებისა და გასაუმჯობესებელი აქტივობების შემუშავების მიზნით ჩატარდა კონკურსი რუსთავის საჯარო სკოლებისთვის. შეიქმნა ვიდეორგოლები და საინფორმაციო ბროშურები. პროექტის ფარგლებში განახლების პროცესში ცენტრის ვებგვერდი, რომელიც ადაპტირებული იქნება შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მომხმარებლებისთვის.

„ჩოგოხ დახმარა ჩხოვეტი უშუალოდ ცენტრს შესაძლებლობების გაძლიერებაში?“

პროექტის ფარგლებში გარემოსდაცვით ინფორმაციასა და განათლებაზე ხელმისაწვდომობის კუთხით ჩატარდა კვლევა, რის საფუძველზეც შემუშავდა რეკომენდაციები გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებისთვის. კვლევის შედეგად გამოკვეთილი გამოწვევები ასახული იქნება გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის მომავალი წლის სამოქმედო გეგმაში, რაც კიდევ უფრო გააძლიერებს ცენტრის შესაძლებლობებს.

პროგრამის „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ ფარგლებში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა, კახეთის მხარეში 516 მასწავლებელი გადაამზადა

ცენტრის დირექტორმა, თამარ ალადაშვილმა მასწავლებლებს სერტიფიკატები და სახელმძღვანელოები „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ გადასცა.

„მადლობას გიხდით გადამზადების პროცესში აქტიური ჩართულობისთვის. თქვენ უკვე გაქვთ შესაძლებლობა, ჩვენ მომავალ თაობას სასკოლო სივრცეში ასწავლოთ გარემოსდაცვითი და აგრარული საკითხები, რაც ხელს შეუწყობს სწორი გარემოსდაცვითი ღირებულებებისა და აგრარული ცნობიერების განვითარებას“, - აღნიშნა თამარ ალადაშვილმა მასწავლებლებთან

გამართულ შეხვედრაზე, რომელიც ქ.თელავში ჩატარდა.

„გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ პროგრამის სასკოლო სივრცეში ინტეგრირების მიზნით, დაწყებითი საფეხურის პედაგოგების გადამზადების პროცესი გრძელდება. პროექტი 4 წლის განმავლობაში განხორციელდება და მთელ საქართველოს დაფარავს. პროგრამის ფარგლებში, პედაგოგების შესაძლებლობები გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით მომზადებული სახელმძღვანელოს გამოყენებით გაძლიერდება, ხოლო მოსწავლეები ბაზი-

სურ ცოდნას მიიღებენ ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორებიცაა მდგრადი განვითარება, ბიომრავალფეროვნების დაცვა, წყლის რესურსების დაცვა, ჰაერის დაცვა დაბინძურებისგან, კლიმატის ცვლილება და ბუნებრივი საფრთხეების შემცირება, ნარჩენების მართვა, მინის მართვა

და გაუდაბნობის წინააღმდეგ ბრძოლა, მდგრადი სოფლის მეურნეობა, სურსათის უვნებლობა და ხარისხი. სახელმძღვანელო სრულ თანხვედრაშია განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მოთხოვნებთან.

